

AMATÉRSKÁ

SE CENE NA

- POHÁREK SČDO PO TŘIADVACÁTÉ
- DIVADELNÍ TŘEBÍČ
- ŠRÁMKŮV PÍSEK
- AMATÉŘI A DIVADLO JEDNOHO HERCE
- AKTOVKY V ŽELČI
- KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY VENKOVSKÝCH SOUBORŮ A DIVADLA PRO DĚTI
- DNY EVROPSKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

3/95
CENA 10,- Kč

OBSAH

Jsme za rokem nula?

Jan Císař	2
Po tříadvacáté (jh)	3
Amatérští recitátoři na poděbradských dnech poezie	
Jana Štefánková	3
Divadelní Třebíč	4
Především herci ...	
Jan Císař	4
Když chybí střet myšlenek, drama se vytrácí	
Arnošt Pacola	7
Slinové naši vytekli aneb Šrámkův Písek 1995	
Lenka Lážňovská	8
Amatéri a DJH (jh)	10
Jednoaktovka jako jevištní úkol (jh)	11
Divadelní Bechyně '95	
Lenka Smrčková	11
O inspirování (jac)	12
Pojizerské hry v Dobrušce ...	
Milan Strotzer	13
Venkovské soubory v Josefově Dole	
Josef Doležal	13
Hanácký divadelní máj v poznámkách poroty	
Václav Müller	14
Příběh a děj nebo žánr a styl? (jh)	15
Divadelní Brušperk '95	
Stanislav Macek	15
Radnický Dráček	
Vlastimil Ondráček	15
Dospělí dětem v Novém Boru (J.D. a V.H.)	16
Berounské jaro, včely, med	
Milan Strotzer	16
Brněnské Brnkání podruhé	
Milan Strotzer	17
Nekrology (Veronika Matějová, Jaroslav Vágner)	17
Českolipská přehlídka k záchraně amfiteátru	17
Dny evropského amatérského divadla	
Lenka Lážňovská	18
Jaká je návratnost peněz, které jsou divadlům dávány?	
Bronislav Pražan	19
Firma KRYOLAN nabízí divadelní líčidla	19
Zprávičky	20
Kalendář akcí	20

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu. Ročník 32 (Ochotnické divadlo 41)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2

Vedoucí redaktorka: Lenka Lážňovská, redaktor PhDr. Milan Strotzer

Redakční rada: prof. J. Císař (předseda), dr. V. Šrámková, J. Lhotská, A. Exnarová, J. Brixl, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, I. Samotný, J. Hraše, J. Kodeš.

Grafická úprava: Jana Šavrdová (obálka), Jitka Tláškalová, J. Marešová (pérovky).

Adresa redakce: pracoviště ARTAMA, Křesomyslova 7, Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 6121 5688

Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha č.j. 1378/94 ze dne 25.5.1994.

Rozšiřuje: A.L.L. production (P.O.Box 732, 111 21 Praha 1), objednávky přijímá redakce časopisu a vydavatel

Cena 1 výtisku 10,- Kč, roční předplatné 60,- Kč

Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 23.6.1995

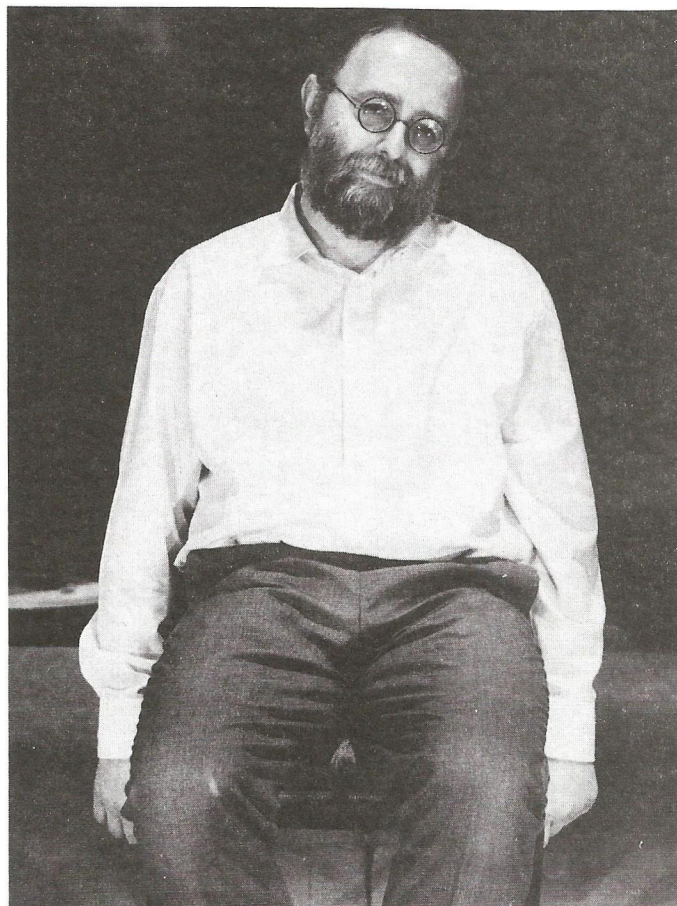
© IPOS PRAHA 1995

JSME ZA ROKEM NULA?

Těsně po listopadu jsem v jednom článku napsal, že amatérské divadlo se vrací do roku nula. Měl jsem tím na mysli to, že kromě jiného, utrpělo také četné ztráty na lidech. Prostě mnozí, kteří tvořili slávu a kvalitu amatérského předlistopadového divadla, nalezli jiné uplatnění a jiné možnosti. A tak se nejenom kvantitativně, ale i kvalitativně oslabily všechny ty hodnoty, jež české amatérské divadlo získalo zejména od druhé poloviny sedmdesátých let. Několik posledních sezón mě utvrzovalo v tom, že tyto ztráty nadále trvají a že jsme pořád v tom roce nula. Jestliže ovšem dnes se pokouším alespoň stručně vyslovit cosi podstatného o podobě a úrovni Třebíče 1995, pak mně především napadá, že je možné, že jsme tento rok nula už buď překonali nebo alespoň zdárně a intenzivně překonávat začínáme. Možná se mýlím. Podívám-li se však na jednotlivá představení a najdu-li mezi nimi více než polovinu takových, která mají skutečně nadprůměrnou úroveň, pak mohu snad přece jenom toto doufání vyslovit. A ještě dál. Nejde jenom o to, že je tu tato nadpoloviční část nadprůměrných představení. Velice podstatné - ne-li nejdůležitější - je i to, že ta kvalita se projevuje především ve složce herecké. Napsal jsem, že to je velice podstatné, a asi jsem měl napsal, že je to nejpodstatnější. Neboť márná sláva: divadlo je především od toho, aby hovořilo, mluvilo o člověku. A tento obraz člověka, tato řeč, tato komunikace mohou vzniknout jenom tehdy, jestliže herec vytvoří hereckou postavu, kterou divák je schopen vnímat právě v této podobě obrazu, vyobrazení, zobrazení člověka. Takže: funguje-li tato složka tak patrně a zřetelně na letošní třebíčské přehlídce, činí-li ji tak kvalitní, pak snad tu naději o překonání roku nula mohu vyslovit. Dělán tak vlastně poprvé.

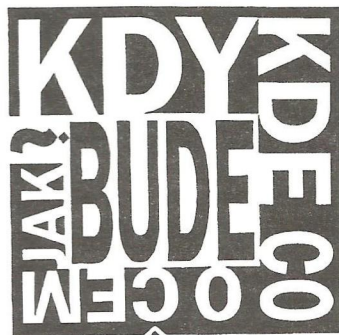
Jan Císař

(na závěr přehlídky Divadelní Třebíč)

Václav Beran jako Keržencev ve znojenské inscenaci Kohoutova Ubohého vraha

Foto: E. Macoun

PO TŘIADVACÁTÉ

vrcholil letos POHÁREK SČDO, soutěž monologů a dialogů, která k uctění památky významného tvůrce amatérského divadla a pracovníka ochotnického hnutí probíhá jako memoriál Zdeňka Kokty. Národní přehlídka se letos 22. - 23. 4. odehrála opět v osvědčeném Přerově a pod taktovkou osvědčeného ředitele přehlídky Andělína Vylíčila.

Z regionálních přehlídek postoupilo a své výkony poměřilo 17 výstupů: 7 žen a 5 mužů v monologích a 12 účinkujících v dialogích. Výkony národní přehlídky reprezentují výběr a měly by - při rozdílné úrovni a tedy příležitosti k boji o pořadí - být vlastně bez problémů. Teoreticky. V praxi ovšem v regionu vítězí výkon relativně nejlepší v dané nabídce kategorie a ten ovšem může být po některé stránce po čertech problematický. A tak je národní přehlídka nejen reprezentací různých snah, ale také příležitostí k diagnóze herecké práce. Jak interpretů (především), tak jejich (případných) režisérů.

Mladí interpreti chystají ještě často monology v rozměru školního úkolu, tj. okolo 5-6 minut. Zkušenější harcovníci už dávno postřehli, že je výhodou využít vymezenou soutěžní plochu co nejvíce a pracují až na doraz (10 minut v monologu, 13 minut v dialogu). Přesto leckdy mladí zabudují a to díky 1. své spontánnosti, 2. odvahou k pohybu a ke kontaktu s divákem, 3. fantazii bez zábran. Pamatujeme, jak se to dařilo hradeckému Vítězslavu Březkovi. I letos projevil tytéž schopnosti, ale zvolil si tak řídkou předlohu, že mnoho z jeho sil spotřebovala náprava úrovně textu. Lepší východisko měla tedy pardubická Iva Harvalíková, která si zvolila (a s mírnou aktualizací vnější podoby výkonu také využila) předlohu opravdu dobrého autora, a to - Moliéra. Oba obsadili totéž (3.) místo, Iva v obtížnější konkurenci.

Ženy letos totiž vytvořily nejsilnější kategorii. Vesměs zvolily kvalitní, mnohdy osvědčené předlohy. Zkušenost z práce na monologích se viditelně zúročuje zejména na několikanásobných účastnících Pohárku. Tak Marie Živná (Neratovice, 2. místo s Dolly Léviou) prokázala, že už ovládá dramaturgickou sestavu monologu z různých míst hry do plynulého toku a výstavbu výkonu do výrazného spádu. Poznali jsme také, že už umíme (Ludmila Panenková, Děčín, s Emilíí Marty) uchopit postavu pevně a osobitě: při respektu k její nezbytnosti vtisknout jí interpretovi vlastní možnosti a připravit pro výkon výrazný scénický půdorys, který jednak poskytuje výhodu vlastní akci, jednak navozuje divákovu představu místa a situace. Nesnáze způsobily soutěžícím role z Průchových Hrdinů okamžiku: jsou většinou zatěžkány věcnými informacemi a jen kus nepietní, bezohledné odvahy je může naplnit skutečně dramatickým jednáním. Podařilo se to lépe Slávce Hubačkové (Vysoké n. J., 3. místo) s Maruškou Bittnerovou: text je z těch, které dávají poněkud větší dramatickou šanci a interpretka ji převážně využila. Hůře se vedlo s postavou Marie Ryšavé: text je převážně sdělovací a vzpomínkový tón navozuje tklivou atmosféru. Dobrý základ pro pěkné vyprávění, ale ne pro postavu dramaticky působící nebo alespoň vypadající.

Zatímco ženy obsadily na prvních třech stupních čtyři místa, muži svá tři rozdělili mezi první a třetí stupeň vítězů. Po bok Březkovi se dostal Miroslav Kučaba (Česká Lípa, 3. místo) s náročnou úlohou Moliérova Misantrópa. První místo zaujal ve zřetelném odstupu od svých kolegů karlovarský Jiří Hlávka. Zvolil předlohu jen zdánlivě nevýhodnou: opět prozaický text, opět antiku, řeckého satirika Lukiana a jeho veselý obrázek kohouta, který budí svého pána. Diskutuje s ním o pověře či víře v převtělování a nenechá na ní chlup. Zdánlivě kabaretní úkol "hrát kohouta" se v Hlávkově záměrném rozložení významů textu a pohybu figury mění v napjatou a živou komediální situaci.

V dialogích letos nebylo nic špatné, ale kategorie přece jen nezasvítla. Převahu (4:1) měly situace veseloherňá až parodické - a to poněkud snížilo váhu celého defilé. V těchto žánrových polohách navíc závisí význam na přesnosti: tak robinsonský skeč závisí na spádu a rytmu scénických nápadů, leacockovská scénka na stavbě a gradaci jen zdánlivě volně loženého slovního humoru, výstup z Kishonovy hry (Byl to skřivan, Hošťálková-Odložil, Přerov, 3. místo) na barevnosti

situace bez přehrávání postav v tónu i v důrazu. Jakékoli zpomalení spádu, uvolnění projevu nebo dupnutí na pedál se ihned odrazí v oslabení celku. Dobře si v tomto žánru vedli Kadeřávková s Radou (Praha, 2. místo s Gorinovým Osobním strážcem, nepřilíh závažným, ale dobrou jaksí aktualizovaným skečem): citlivě dávkovali situace s mírou pro pravděpodobnost reálu i se smyslem pro parodickou nadsázku. Do čela se před těmito výstupy překvapivě dostali mladí interpreti karlovarského D3 (Juříková-Sedláček, Venušín vrch I. Procházkové) za pomoci zkušené herečky M. Hlávkové a zejména za vydatné péče režie. Hráli situaci dvou pacientů psychiatrie s osobními problémy a vznikajícím vzájemným vztahem a dařilo se jim díky bohatě nuancovanému projevu a rozehráním všech možností nemocničního interiéru, ale zejména účtyhodnou čistotou a upřímností projevu.

Ukázalo se tedy, že i s menší zkušeností to jde - je-li po ruce pomoc režiséra či zkušenějších kolegů. Tahle potřeba se prokázala v mladých projevech vícekrát. Tak ostravské nastudování monologu z Noci vrahů (J. Triana) poměrně zajímavě založilo hru na soudním přelíčení, ale narazilo na dvojí úskalí: vytržení výstupu ze souvislosti znesnadňovalo orientaci ve dvojitém ději na scéně a problematičtější řešení s přítomným (mlčícím, ale přesto reagujícím) partnerem monologickou situaci spíše zkomplikovalo. Nebo: monolog z rožnovského představení (pravda, spíše divadla poezie), který prý v rámci celovečerního představení fungoval, zde bez kontextu a bez scénického zasazení vyzněl (asi nespravedlivě) jako vnějškový a mělký. Dále tábořský delegát se s textem V+W zbytečně soustředil na předvádění své postavy namísto předvádění ostatních, jak mu ukládala role. Konečně: v Goneril, dceři Learově (K. Čapka) moravská interpretka neodhadla sebezpytávanost a zejména seobeobhajovně zaměření postavy a příliš rozehrála fiktivní dialog s chůvou, na škodu výsledku ovšem. V těchto mladých omylech se odráží veškerá zkušenost předchozích, již zažitých chyb z uplynulých ročníků soutěže a interpretů, dnes již zmoudřelých a ozdobených vavříny vítězů.

Nejvíce mi bylo líto práce na roli Misantrópa: zkušený, ano, ostřílený borec Pohárku velice umně připravil montáž textu do souvislé a poměrně obsáhlé předlohy; ta dávala dost prostoru a umožnila plynule táhnout Alcestovo rozhodování až do závěrečné distance od světa - a přece byl výsledek neúměrný investici. Zřejmě proto, že předloha byla neustále chápána s (dramaturgickým) vědomím původních částí a původních přeryvů a proto se neprosadila ve vědomí svého herce (interpretačně) jako nový, zcela souvislý, na původním průběhu hry jaksí nezávislý text. Slovní projev, přerušovaný pohybovou akcí neustále znovu navazoval souvislost hrdinova hledáního, nalézáního a nakonec přijatého rozhodnutí. K výbornému výsledku chybělo jen málo - a přece mnoho.

Třiadvacet ročníků soutěže, to je vlastně permanentní dílna. Každoročně znamená v regionální i národní úrovni defilé pokusů i výsledků, omylů i zkušeností a také poučení a inspirace. Užitečného poučení a významné inspirace.

jh

AMATÉRŠTÍ RECITÁTOŘI NA PODĚBRADSKÝCH DNECH POEZIE

Po roce se uprostřed května v lázeňském městě opět setkala česká a slovenská kultura slova ve vzájemném porozumění. Po pestrém programu dramatických pořadů, udělení Křišťálových růží Vlastě Fialové, Věře Kubánkové, Zd. Němečkovi a Věře Bálitové a Poctě patronům PDP, nastal čas Fóra přednesu poezie a prózy. Je určeno adeptům hereckví ze středních a vysokých uměleckých škol. Na tuto vrcholnou přehlídku uměleckého slova jsou zváni laureáti prestižních amatérských přehlídek uměleckého přednesu.

V kategorii středních škol se sešlo 24 recitátorů, z toho 6 slovenských, kteří byli vybráni k účasti z předkola v Bratislavě. V Čechách se předkolo nekonalo vzhledem k malému zájmu ze strany studentů po oba předešlé roky. Laureátkou se po právu stala studentka Košické Konzervatoře Lucia Jašková za interpretaci textu V. Klimáčka Hlásenie o koži. Cenu účastníků získal Stanislav Petrov z Konzervatoře v Bratislavě za Poviedky R. Bratigana a cenu Nadace Lyry Pragensis studentka

záhřebského Gymnázia Kamila Dřtilová. Zkušená amatérská recitátorka zvolila pro své vystoupení výbor z básní Milana Růfusa z pera čtyř českých překladatelů. V interpretaci opět upoutala bohatou vnitřní silou své výpovědi. Její naléhavost dala znít myšlenky textu anezapadla mezi ostatními vystoupeními s větší rázností sdělení.

Mezi studenty vysokých uměleckých škol a mladými profesionály byla celá 1/3 neprofesionálních recitátorů. Jejich vystoupení nebyla tak průkazná, aby mohla být odměněna prestižními cenami. Šiktancova Snídaně v trávě studenta FF UK Stanislava Rubáše byla na poslech příjemná, ale bez stavby obrazů a jejich vzájemného vztahu. Ani jindy tak výrazné Vladimíře Štěpánové se nepodařilo předat posluchačům vlastní hluboké zážitky z textů Mariny Cvetajevové v překladu J. Štroblové. Markéta Hájková z Pedagogické fakulty v Ústí nad Labem své diváky nejen pobavila, ale jistě inspirovala použitím popěvku v textu Charlose Crose Posedlost. Martina Kodrčíková se zhlédla v Mozartovi. Pracuje ve s.r.o. Mozart v Praze, v Polabském muzeu v Poděbradech jsme měli možnost slyšet v jejím podání Mozartianu Vladimíra Holana. Za svůj výrazný přednes získala Cenu Nadace Lyrý Pragensis. Laureátkou se stala posluchačka pražské DAMU Martina Longinová. V interpretaci Spasitele R. Jefferse opět prokázala, jakou sílu dokáže mít slovo. Martina Longinová má na svém kontě již několik prestižních ocenění i z amatérských přehlídek uměleckého přednesu. Také Hana Krtičková z pražské DAMU stála mnohokrát mezi oceněnými v amatérských přehlídkách. Za Jeremiášův pláč Jiřího Ortena byla v Poděbradech poctěna Cenou Karla Högera.

Své ohlédnutí za letošními Poděbradskými dny poezie nemohu zakončit jinak, než vzpomínkou na paní Veroniku Matějovou, jejíž laskavou péčí prošlo mnoho recitátorů a herců. Své poděkování jí vyjádřily Martina Longinová a Hana Krtičková věnováním svého vystoupení na Večeru laureátů v Poděbradech.

Jana Štefánková

DIVADELNÍ TŘEBÍČ

S příjemným vánkem a sluníčkem připochodovalo na náměstí třebíčské divadelní jaro. Mgr. Jaroslav Dejl, ředitel přehlídky Divadelní Třebíč a zároveň také ředitel místní ZŠ přivedl své žáky s transparenty všech souborů, které na přehlídce vystoupí a také všech sponzorů bez kterých by přehlídka, jak bylo ředitelem Dejlem i místostarostkou paní ing. Černou zdůrazněno, byla o mnoho chudší.

Múza přivezená koňmo ve svižném anglickém překladu přivítala členy belgického souboru Panta Rhei, čímž dosvědčila, že je nejen krásná, ale i chytrá.

Paní místostarostka připomenula, že čtyřleté děti už stojí pevně na vlastních nohou (tím myslela 4. ročník přehlídky) a tak popřála všem, aby letošní přehlídka byla ještě lepší než ty minulé. Za to byla múzou políbena.

Po té pak mažoretky všech tří generací pro početné třebíčské i přespolní občany, doprovázené dechovou hudbou Horanka, svižně pochodovaly a přehazovaly sobě stříbrné tyčky a žádná jim neupadla.

Zástupci souborů a ostatní hosté byli pak pozváni do síně v Malovaném domě, kde se vřtají noví občánkové, aby ještě jednou paní místostarostkou oslovení obdrželi drobné upomínkové dárky a připili na dobrý průběh přehlídky. Múza měla plná ústa práce, oblíbala všechny členy poroty,

profesorem Císařem počínaje, režiséry Aleše Bergmana, Pavla Harváňka a Josefa Morávka nevyjímaje a scénografem Petrem Kolínským konče. Vynechán byl pouze tajemník Milan Strotzer. Pokračovala přes vedení belgického souboru, zástupce družebního města Humenného a skončila u třech zatím přítomných souborů. Paní místostarostka všechny požádala, aby všude všichni mluvili dobře o Třebíči, což s pozvednutím číše šampaňského bylo přislíbeno.

Chválíme třebíčské, jejich organizační talent, dovednost a vůli tuto přehlídku uspořádat.

Zpravodaj DT '95

PROGRAM IV. DIVADELNÍ TŘEBÍČE 1995

Čtvrtek 18. května 1995

Divadlo Na cestě Praha

Daniela Fisherová TURANDOT

Pesimistické divadlo Gasehaha

Mladá scéna Krnov

Petra Severinová NĚCO VELIKÝHO

DS Kolár Police nad Metují

N. V. Gogol REVIZOR

Pátek 19. května 1995

DS Vojan Hrádek nad Nisou

N. V. Gogol, Jan Sladký ŽENITBA

DS Dostavník Přerov

Lubomír Feldek JÁNOŠÍK PODLE VIVALDIHO

DS Studio Volyně

Richard Henry Douglas TAJEMSTVÍ VĚTRNÉHO KAŇONU

DS Havlíček Neratovice

John Patrick OPALU MÁ KAŽDÝ RÁD

Sobota 20. května 1995

Divadelní klub Kraslice

Alena Vyšehradská ČERNOŠSKÝ PÁN BŮH A PÁNI IZRAELITI (volné zpracování)

Rádobydivadlo Klapý

F. G. Lorca, Ladislav Valeš UKRUTNÝ LORCO CORRIDOU VONIŠ

Tylovo divadlo Ořechov u Brna

Vlastimil Peška BYLO NEBYLO aneb JAK ŠVÉDOVÉ L.P. 1645

BRNO MARNĚ DOBÝVALI ...

DS Rotunda Znojmo

Pavel Kohout UBOHÝ VRAH

Neděle 21. května 1995

The Theatre Ensemble Panta Rhei Overmere - Belgie

Michel Dek Ghelderode ESCURIAAL

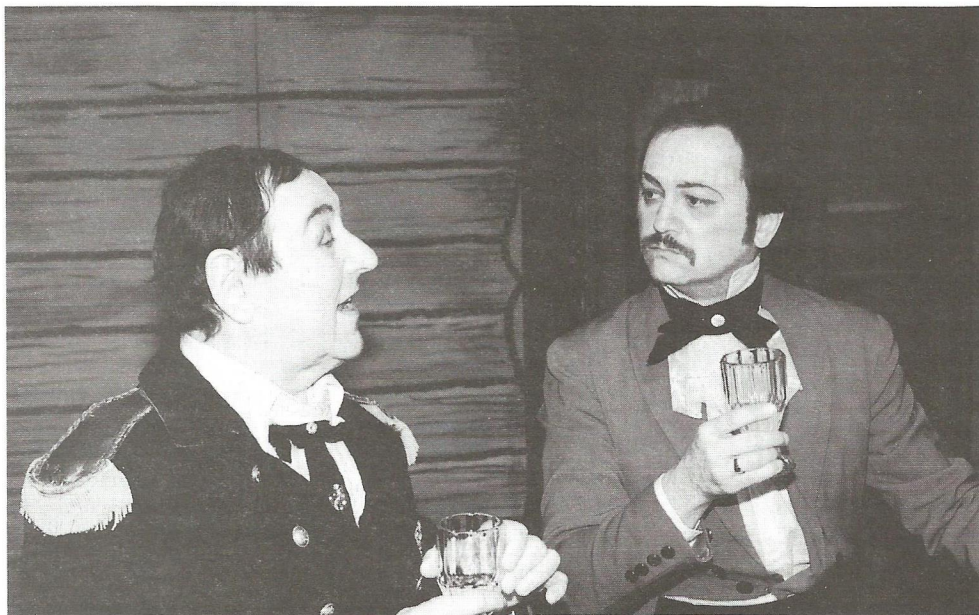
PŘEDEVŠÍM HERCI

Když vznikala Divadelní Třebíč, jejíž IV. ročník letos proběhl ve dnech 18. - 21. května, bylo to proto, že se hledala přehlídka pro "tradiční" amatérské divadlo, která začala citelně chybět. Všeelijak složitě i méně složitě se ten pojem "tradiční" definoval a formuloval - a zatím život (rozuměj vývoj amatérského divadla) šel dál; po svém. A tak zatímco v prvních ročnících se pod ten pojem "tradiční" ještě leckteré inscenace tak docela nevešly (občas někdo vybočil z řady pořádně), letošní přehlídka se jaksí sama od sebe srovnala. Především: jde převážně a v podstatné míře o činoherní divadlo. Tedy o tradiční druh divadla dramatického, který v naší divadelní teorii je jednou provždy (i právě v "tradičním" duchu jazyka naší činohry, jenž se začal vyvíjet v osvětenství a definitivně se ustálil naturalismem jako - řekněme - proud realistický) dokonale, brilantně a často geniálně popsán a definován Otakarem Zichem. Výchozím a konečným bodem je jednání, na jehož bázi se rodí dramatické osoby a dramatické děje. A protože dramatické osoby jsou osoby jednající, tak dramatický děj je vzájemné jednání těchto osob. Aby to bylo ještě jednodušší, tak si řekněme, že jednání se nemusí po každé získávat impulsy na základě slovním, ale že tu mohou být i prvky jiné - na příklad hudba. Což znamená také, že nemusí jít jenom o slovo mluvené, ale také zpívané. Pokud někdo pochybuje, pak připomínám, že už Zich pod pojem dramatické umění zařadil operu (o čemž mám pochybnosti největší) a že další vývoj divadelní praxe i teorie pod pojem hudebně-dramatické divadlo zahrnul i jiné, dnes vysoce rozšířené a oblíbené podoby divadelních představení jako třeba muzikál.

Když si tohle dáte dohromady, pak máte před sebou jako na dlani letošní Divadelní Třebíč, která už ve svém "podtitulu" vypustila slovo "tradiční" a jmenuje se prostě národní přehlídka amatérského divadla. Jako by tím dávala jasně najevo, že už je nepochybné, co se na Třebíči hraje. A že už se také dost vyjasnilo, že to "tradiční" znamená prostě dramatické v rovině, již *mutatis mutandis* pěstujeme v Čechách a na Moravě dvě stě let od vzniku novodobého českého činoherního divadla. Předpokládám, že mluvíme-li o dramatickém ději a dramatických osobách - což jsou, jak praví rovněž Zich - pojmy souvztažné (korelátory), tj. takové, z nichž žádný nemůže existovat bez druhého" - víme už naprosto samozřejmě, že ať začneme odkudkoliv, skončíme vždycky u herce. A teď už není o Třebíči skoro co dodávat - až na konkrétnosti. Neboť byla-li v čem čitelná a potěšující podstata Divadelní Třebíče 1995 pak určitě v úrovni a podobě herectví, které se tu prezentovalo, aby obhajovalo životaschopnost tradiční, chcete-li "konzervativní" činohry - respektive i dalších projevů dramatického divadelního umění.

Svým způsobem přímo "klasicky" to demonstrovala inscenace Gogolova Revizora, s níž přijel třebíčský "nováček" - DS Kolár z Police nad Metují. Kdybyste chtěli hledat výrazný dramaturgický výklad a výraznou individuální koncepci režijní, tak byste u této inscenace moc nepochodili. Hraje se s pokorou a úctou k textu, ponechává se mu plně co jeho jest.

Leč - jsou tu herci, kteří jedním řezem, realizují a zveřejňují jednotlivé akce svých postav a režisér je pečlivě, poctivě, soustředně skládá dohromady, aby podle Zicha plnil "první úkol režisérův": V rychlém tempu, v logické důslednosti, s významovou zřetelností a určitostí skládá a koncipuje dramatický děj. Asi bychom si mohli přát, aby některé motivace a tím i projevy hereckých postav byly domyšleny důkladněji (viz třeba problém Chlestakova, jenž začíná jako skutečný příslušník petrohradského velkého světa), ale to nic nemění na tom, že tohle je skutečně amatérský standard té "tradiční, konzervativní" činohry v podání, provedení "tradičního, konzervativního" amatérského

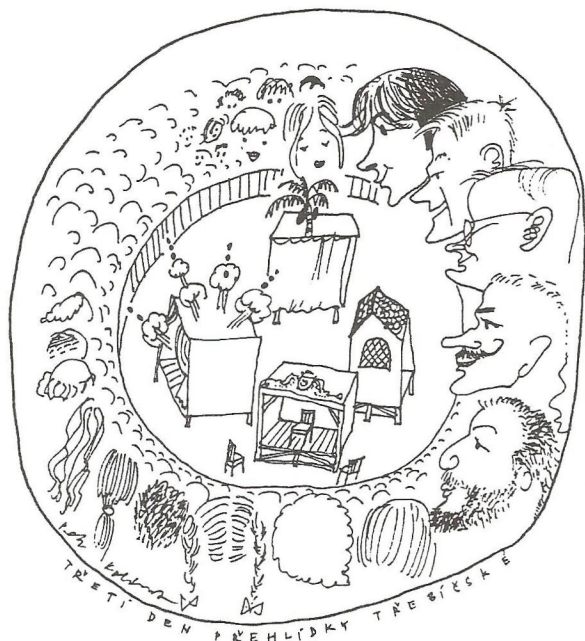
DS Kolár *Police nad Metují / Revizor*
Foto: Archiv souboru

divadla. Tato oddaná služba autorovi, která ovšem má dostatek herců na to, aby neklesla pod základní úroveň při sledování a uskutečňování smyslu situací, které napsal autor. Shodou okolností se tento problém vynořil v Třebíči jako pod mikroskopem. Ve čtvrtek večer dohráli poličtí svého Revizora a v pátek ráno, v hodinu nekřesťanský nedivadelní (8.15) začal hrát DS Vojan z Hrádku nad Nisou Ženitbu od téhož autora. Dnes už dobře víme, že oba texty nejsou od sebe tak vzdálené, že Revizor až tak zase nechť nad jakousi "dramatickou etudou" o ženění-neženění. Ale hrádečtí to vzali od podlahy, svou Ženitbu si vložili jako znamenitou příležitost pro pořádnou "diváckou řachandu". Což znamenalo posun v žánru k hrubozrné frašce, v níž nechyběla ani ženská role hraná mužem (Arina Pantělejevovna), nekompromisní hraní na publikum, ba s publikem a jako zvláštní "aktualizační" efekt různé "kuplety" (či jak to nazvat) s vlastním textem na známé rusko-sovětské melodii. Asi tak v polovině jsme si začali říkat, že už chybí jen Vstavaj strana ogromnaja - a ona přišla. Z jistého hlediska vzato: hrádečtí byli jaksi "tvorivější"; text vložili, ba více: pochopili a zahráli po svém. Zatímco poličský soubor jako by jen

"reprodukoval" slova Gogolova, nedělal nic jiného než pozorně "kopíroval" jeho dramatické osoby a jeho dramatický děj. Jenže tímto způsobem - za předpokladu, jež jsem už zdůraznil: že nikdo z herců nešel pod tu mez, za níž začíná neumětství, diletantismus, inzintnost - získali herci cenné podněty pro svou práci (Revizor je v pravdě velkolepé dílo evropské dramatiky) a dostávali se tak k něčemu, co možná - nebo určitě? - znovu začíná tvořit "tradiční konzervativní" podstatu tohoto dramatického činoherního divadla: Modelovali osud, podobu, činy, snahy i nitro lidí jako označení skutečnosti, již jako skutečnosti ryze lidské tak dobře rozumíme. (I o tomhle píše Zich: za jistých okolností to, co herec představuje, předvádí, zastupuje posuzujeme čistě lidsky.) Naprosto dokonalý důkaz této síly "tradičního konzervativního" činoherního díla poskytlo pak v Třebíči '95 svou inscenací Rádobydivadlo Klapý svou inscenací Lorcovy Krvavé svatby. Pardon: Krvavá svatba je pouze východiskem, vždyť inscenace se

Studio Volyně / *Tajemství větrného kaňonu*
Foto: Pavel Hrdina

jmenuje Ukrutný Lorco corridou voníš a Ladislav Valeš je uveden nejenom jako "spoluauteur" textu, ale je především jako režisér svrchovaným autorem "divadelního díla". Všechno je tedy v tomto směru nejenom v duchu, který už po léta Valešovu práci charakterizuje a určuje, ale je to také duch vrcholného "režijně-interpretačního" divadelního jazyka, který překračuje už hranice pouhé interpretace a mříí k naprosto svébytné "divadelní" výpovědi. Ale: tohle vše je v této inscenaci druhořadé. Do popředí se rasantně, nekompromisně, sugestivně dostanou dramatické osoby a jejich vzájemné jednání; to co se dá nazvat příběhem několika žen, které osud uzavřel pod jednu střechu a za jednu zeď jako do vězení. A Valeš a jeho herečky - nebo to mám říci obráceně: herečky a s nimi režisér? - jdou ještě dál. Všechny ty ženy jsou vězni, zajatci svého ženství, svého ženského osudu a chcete-li svého ženského těla. Tady je inscenace pozoruhodně silná, surová, agresivní, zdrcující, běsovská: v té posedlosti a vášnivě touze zrušit tento úděl a dát mu jiný běh, jiné naplnění svobodnou vůlí, nezávislým jednáním. A vedle tohoto modelu lidského jednání je pojednou leccos z těch mnohých vizuálních symbolů slabší, nedostatečné, vykonstruované. Ba i ta corrida - to je uspořádání na principu zápasu žen mezi sebou jako v aréně - zdůrazňovaná světlem, postojem, hudbou jako symbol boje, krve, smrti je leckdy zbytečná, protože tohle všechno v sobě nese jednání dramatických osob. A nese je v řadě postav na vynikající úrovni. A nikdy nejde pod úroveň dobrou.

Laskavý, jen trochu pozorný čtenář už ví, kam mířím. K tomu, co už kdysi napsal a vyslovil Jindřich Honzl: k obnově staré slávy divadelnosti v akci, v jednání. Honzl to samozřejmě napsal za jiných souvislostí a v jiném smyslu. Nicméně - to nic nemění na tom, že podstata dramatickosti, dramatického - v tom je také rozdíl od Honzla, ten hovořil o divadelnosti - je pořád v jednání a že jeho zveřejnění, sdělení je závislé na herci. Možná i proto se divadlo bude v tomto dramatickém svém druhu stále vracet k jistému počtu - nikoliv neomezenému - dramatických textů, protože odtud se mu dostane ničím nenahraditelných impulsů. Takhle si také můžete docela lehce zdůvodnit volbu DS Havlíček z Neratovic. Patrickova hra Opalu má každý rád je jistě vyzkoušený a osvědčený text z hlediska diváckého účinku. Ale: máte-li pro titulní roli dobrou herečku, již Marie Živná bezesporu je, hrají-li kolem ní ti zbývající s citem pro situaci a její smysl, jedná-li tedy ve vzájemných vztazích logicky, důsledně a motivovaně, pak je tu najednou o maličko víc: kus lidské čistoty, která může hory přenášet. Je to jistě svým způsobem pohádka, ale asi po ní hodně diváků touží. A abych to už dokončil v této herecko-dramaturgické poloze. Takhle taky pochopíte, proč si DS Rotunda ze Znojma vybral Ubohého vraha Pavla Kohouta. Mají tu pár velmi dobrých zkušených a citlivých herců, mají tu zázemí tradičního "repertoárového" amatérského divadla. A tak sáhli po tomto

Kohoutově textu, aby především převyprávěli poctivě příběh jeho hlavní postavy - Antona Ignatěviče Kerženceva. Skromně - mohu-li to tak říci - jdou jen za tímto cílem. A hle: je docela dostačující a má svou diváckou přitažlivost, protože herectvím naplňuje tu hlavní rozlohu dramatickou, o níž tu stále mluvím. A když už jsem takto začal, tak to téma dokončím - v druhu dramaticko-hudebního divadla. DS Dostavník z Přerova - s pomocí některých profesionálů z Uherského Hradiště - zahrál Feldekova Jánošíka podle Vivaldiho. Bylo to představení milé, příjemné, přesné, s patřičnou leč korigovanou dávkou divadelní rasantnosti. A docela upřímné: tohle všechno, ta řekněme jistá "živočišná divadelnost" jako - opět! - model lidského jednání se přenesla především do řady dramatických osob a jimi vešla do hlediště, hostejno zda zpívali nebo mluvili. Zvláštním způsobem tuto záruku - hlavní, základní, rozhodující - dramatického druhu divadla, připomnělo DS Studio Volyně svým Tajemstvím větrného kaňonu. Je to taková česká "mystifikace", která si "hraje" na western. Ale tohle je úplně v pozadí, musíte dobře poslouchat text a sledovat vedení fabule, abyste to řádně zaslechli. Jinak je všechno na jevišti jako na skutečném Západě kdysi v minulém století. Od rekvizit až zase po herecké výkony, které ani nemystifikují, ani neironizují a už vůbec neparodují. Soudě podle obdivuhodnou důsledností pravděpodobnosti hrají své dramatické osoby a jejich vzájemné vztahy. Takže z jistého hlediska vzato: je to až demonstrativní, školský důkaz toho, co znamená realistické provedení dramatického příběhu a dramatické situace.

A tím jsem u tří představení, která si v třebíčském kontextu teprve sahala na tyto základní a zároveň i vrcholné dramatické kvality. Divadlo na cestě z Prahy a pesimistické divadlo GASEHAHA Mladá scéna z Krnova jsou soubory mladé - a teprve sbírající zkušenosti. GASEHAHA má ovšem díky Petře Severinové, která si upravila Prezidenta Krokadylů Warena Millera pod názvem Něco velikého zřejmě "inspirujícího ducha", který dovede provokovat a vyvolávat "autentičnost" prostého a přirozeného bytí na scéně, což je první předpoklad k dramatickému herectví. Pokud ovšem soubor bude touto cestou chtít jít. Zatím příliš model jiné lidské skutečnosti netvoří - a ani asi tvořit nechce. Pražský soubor o to naopak usiloval všemi stezkami, vždyť koneckonců text Daniely Fischerové Princezna T. po tom přímo volá. Jenže: uvízl příliš ve "vnější čínsko-dell'artovské" stylizaci a na vlastní hereckou práci mu zbylo málo prostoru. Tenhle výčet skončím rovněž v oblasti hudebně-dramatické. Divadelní klub Kraslice - či lépe řečeno jeho režisérka - si upravil Bradfordova Černošského Pána Boha a pány Izraelity. Ovšem zatím mu jde slušně ta složka hudební - na dramatickost a tím i na herectví dochází krajně zřídka, tu a tam a ještě jen jaksi náznakem. Což je - připuštěme - na divadlo málo. Zatím je to jen vyprávění doprovázené zpěvem.

A zbývá inscenace poslední, jež se jaksi tomu "dramatickému" dost vymyká. Tylovo divadlo z Ořechova u Brna s Peškovým zcela původním "divadelním dílem" Bylo nebylo aneb Jak Švédové L.P. 1645 Brno marně dobývali. Ořechovští jsou souborem léta Peškou vedeným v jisté poetice, která - což oceňuji zvlášť - chce vyvolávat smích. Dnes je to v zemích království českého jev téměř ojedinělý - a rozhodně špičkový. A stejně rozhodně dramatickost a dramatický druh divadla nepěstuje jako prioritu. Určitě mu nejde tolik o jednání - a tím i děj buduje jinými postupy. Ale: v těchto inscenacích je jindy než dříve řada mikrosituací, kde komediální "hodnocení" zvenčí je vyváženo a někdy i podstatně zastoupeno právě jednáním. Takže: jistě už známé postupy a některé ozkoušené přístupy režijní tu nejsou tak patrné jako v některých předešlých inscenacích. A je tu několik - řekněme to tak - "dramatických" typů, které se dost výrazně některými akcemi zarývají do paměti. Nechci natahovat ořechovské ani Vlastimila Pešku na lože dramatickosti, kam věru nepatří. Jsou své svou poetikou - a své zůstávají. Konečně - o jejich výjimečnosti v českém amatérském divadle jsem se zmínil hned na počátku. Ale snad právě proto se vedle nich a od nich tak markantně odrazila ta "tradiční, konzervativní" síla dramatickosti, dramatického druhu divadla jako síla především herectví - dokonce jako schopnost individuální koncepce jednání postavy, která se projevuje ve vztahu k postavám ostatním.

Je-li to blýskání na časy v tomto druhu amatérského divadla, nevím. Ale byl bych rád - a jistě ne sám - kdyby tomu tak bylo.

Jan Čisář

VÝSLEDKOVÁ LISTINA IV. DIVADELNÍ TŘEBÍČE

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny:

Ivaně Richterové za roli Anny ve hře N.V. Gogola Revizor
Vratislavu Lukešovi za roli Uhorčika alias Mravce ve hře L. Feldeka Jánošík podle Vivaldiho

Marii Živné za roli Opaly ve hře J. Patricka Opalu má každý rád
Evě Andělové za roli Bernardy ve hře F. G. Lorcy a L. Valeše Ukrutný Lorco corridou voníš

Liběně Štěpánové za roli Angustias ve hře F. G. Lorcy a L. Valeše Ukrutný Lorco corridou voníš

Haně Holfeuerové za roli Marie Josefy ve hře F. G. Lorcy a L. Valeše Ukrutný Lorco corridou voníš

Jaroslavu Lorencovi za roli Hejtmána Saka ve hře Vlastimila Pešky Bylo nebylo

Václavu Beranovi za roli Kerženceva ve hře Pavla Kohouta Ubohý vrah
Petře Severinové za invenční práci s mladým souborem na inscenaci hry Něco velikého

Ladislavu Valešovi za režii hry F. G. Lorcy Ukrutný Lorco corridou voníš

Jiřímu Čapounovi za scénografii hry P. Kohouta Ubohý vrah
 cenu za inscenaci hry L. Feldeka Jánošík podle Vivaldiho
 divadlu Dostavník Přerov

cenu za inscenaci hry R. H. Douglase Tajemství větrného kařonu
 Divadelnímu studiu Volyně

cenu za inscenaci hry F. G. Lorcy a L. Valeše Ukrutný Lorco corridou voníš

Rádobydivadlu Klapý

cenu za inscenaci hry Vlastimila Pešky Bylo nebylo

Tylovu divadlu Ořechov u Brna

Na návrh odborné poroty byly na 65. Jiráskův Hronov, celostátní mezinárodní přehlídce amatérského divadla 1995 doporučeny a nominovány tyto soubory a jejich inscenace:

Doporučení (s uvedením pořadí):

4. DS Rotunda Jihomoravského divadla ve Znojmě s inscenací hry P. Kohouta Ubohý vrah

3. Divadlo Dostavník Přerov s inscenací hry L. Feldeka Jánošík podle Vivaldiho

2. Divadelní studio Volyně s inscenací hry R. H. Douglase Tajemství větrného kařonu

1. Rádobydivadlo Klapý s inscenací hry F. G. Lorcy a L. Valeše Ukrutný Lorco corridou voníš

Nominace (přímý postup na Jiráskův Hronov):

Tylovo divadlo Ořechov u Brna s inscenací hry Vlastimila Pešky Bylo nebylo aneb jak Švédové L.P. 1645 Brno marně dobývali...

KDYŽ CHYBÍ STŘET MYŠLENEK, DRAMA SE VYTRÁCÍ

Letošní IV. ročník Divadelní Třebíče se již stává historií. Jedenáct představení bylo sehráno, zhodnoceno, rozdáno ceny nakonec, zůstávají vzpomínky... Do programu přehlídky (již tak dosti nabitého) se pořadatelům podařilo vměstnat i zajímavou besedu se zahraničními hosty - divadelníky, kteří do Třebíče přijeli z Anglie, Belgie, Polska a také ze Švédska.

A protože přítomní novináři byli poněkud váhaví, ptal se hostů člověk z oboru, sám ředitel přehlídky a zkušený divadelník Jaroslav Dejl. Jeho první otázka zněla: "Jaká je situace amatérského divadla u vás?"

Belgie je prý zemí stejně komplikovanou jako ta naše, i když oni se zatím nerozdělili na Česko a Slovensko jako my. Mají však také svou vlámskou a francouzskou část a od války i malou část německou. Navíc každou z nich, z hlediska organizace

amatérského divadla, ještě rozdělenou na tři podfederace - divadlo katolické, socialistické a nezávislé. Divadelní skupiny patří federaci členský příspěvek a na činnost všech souborů je tak ročně k dispozici asi 5 miliónů belgických franků.

Také polské amatérské divadlo se dělí na tři základní skupiny, na divadlo amatérské, alternativní a školní. V Polsku ale, na rozdíl od nás, není mnoho divadel interpretačních. Velký význam mělo a má zvláště alternativní divadlo, které se rozvíjelo v podmínkách cenzury, a od sedmdesátých let se významně podílelo na utváření nové společenskopolitické situace v zemi. Vycházelo převážně ze studentského prostředí a vytvořilo tak tradici, v níž pokračuje i současné polské amatérské divadlo.

V Anglii se profesionální divadla s amatérskými moc nestýkají, i když hodně profesionálních herců začínalo u amatérů. Podle názoru Kevina Dowseta, učitele dramatu a ředitele soukromé školy v Londýně, je jednou z možností existence amatérského divadla kopírování vývoje profesionálních scén. Není to ovšem žádný ideál a amatérské divadlo má dosti vlastních možností vyjádřit se samostatně. V poslední době se i v Anglii začíná dobře rozvíjet sponzorování amatérských souborů. Například díky kampani sponzorů působících v oblasti telekomunikací, byl připraven projekt, kdy se hrálo ve stejný večer stejné představení v 60 divadlech po celé Anglii. Před několika lety se i v Británii rozjela národní loterie, jejíž výtěžek měl jít na podporu kulturních projektů. Přesto ale, i z důvodů větších možností sponzorování, si hodně amatérských divadelníků v Anglii hodně slibuje od předpokládané změny vlády. Také Kevin Dowset prý už požádal o příspěvek z loterie pro své divadlo, zatím však na dobrou zprávu v tomto směru stále jen čeká. Nicméně doufá, že se mu během pěti let snad podaří vybudovat ve své škole takové dětské divadlo, v němž by děti nebyli jen pasivními diváky představení, ale mohly si i "osahat" všechny profese nezbytné pro vznik představení.

V průběhu besedy padla samozřejmě i zásadní otázka: "Co vlastně nabízejí amatérské soubory svým sponzorům za peníze, které jsou jim ochotni poskytnout?"

Prvořadá je samozřejmě umělecká kvalita, se kterou kdo přichází a při hospodaření s věnovanými penězi musí být jasné, na co byly použity. Platí to i pro Belgii, v malém městečku Overmere se 3200 obyvateli ležícím v západní vlámské části země, asi 90 km od moře. Zdejší soubor PANTA RHEI vznikl v roce 1960 z původní malé skupiny vysokoškolačů. V letech 1960-65 hráli v souboru pouze muži, protože se jednalo o katolické divadlo, nepřipouštějící smíšené obsazení souboru. Ten vznikl až v roce 1965, kdy hrál nejdříve v malé kovárně, později ve škole. V roce 1987 byla vytvořena scéna u jezera Donksee, v místě každoroční rekreace tisíců Belgičanů, kde se hraje na jevišti o rozměrech 50 x 30 m, které postavila belgická armáda. Soubor PANTA RHEI pořádá od roku 1990 také představení u vodního zámku Loheren

Ořechovské divadlo / Bylo nebylo ...
 Foto: ing. Jan Sichler

a nastudoval už několik výpravných operet a muzikálů. Mezi nimi i Čardášovou princeznu či My Fair Lady. Důležité přitom je, aby právě sponzoři měli možnost pozvat na tato představení své obchodní partnery a zákazníky. Na právě připravovaný muzikál má prý už soubor vyprodáno deset představení dopředu. Sponzoři svým hostům-divákům vstupenky platí, jedno představení přitom zhlédnou na dva tisíce diváků.

Švédsko je podle paní Zdenky Charvátové, která působí dvacet let na Dramatiska Institutet ve Stockholmu, zemí nejzažší severní hranice rozšíření divadla. Uzavřenost Švédů, jejich snaha vyhýbat se za každou cenu střetům a konfliktům, se prý však negativně projevuje právě v oblasti dramatu. Jak pravila: "Když chybí střet myšlenek, drama se vytrácí." Také ve Švédsku však existují po celé zemi amatérské soubory, hrající ovšem vzhledem k dlouhé zimě a tmě jen přes krátké léto. Námětově nečerpají z klasické dramatické literatury, ale z místních kronik a tradic. To se pak stává, že v představení hraje doslova celá vesnice nebo městečko a na scéně nechybí ani koně nebo traktory. Takovou velkou show si profesionální divadla nemohou dovolit, naopak, nemívají někdy víc než dva až tři herce. Prolínání amatérského a profesionálního divadla je prý ještě lépe vidět ve Finsku, kde se profesionální divadlo vyvinulo vyloženě z lidových základů. Podle paní Charvátové jsou Švédové výrazně epičtí a nedostatek dramatickosti nahrazují technickou dokonalostí divadelních efektů, pouštěním mlhy a osvětlením, ale vztahy mezi hrajícími postavami na scéně leckdy i profesionálním hercům jaksi unikají.

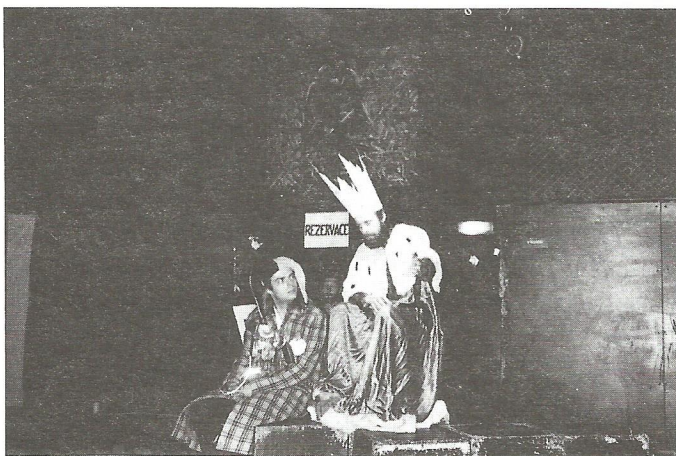
Na úplný závěr besedy položil Jaroslav Dejl přítomným hostům otázku zcela zásadní: "Myslíte si, že divadlo má v dnešním světě opravdu smysl?"

Podle Kevina Dowseta je divadlo jedním ze způsobů hledání odpovědi na otázku - kdo jsme a odkud přicházíme. Z hlediska divadelníků je pak podstatné, jak dělat divadlo dobře, jak naplnit čas a prostor, který je nám vymezen.

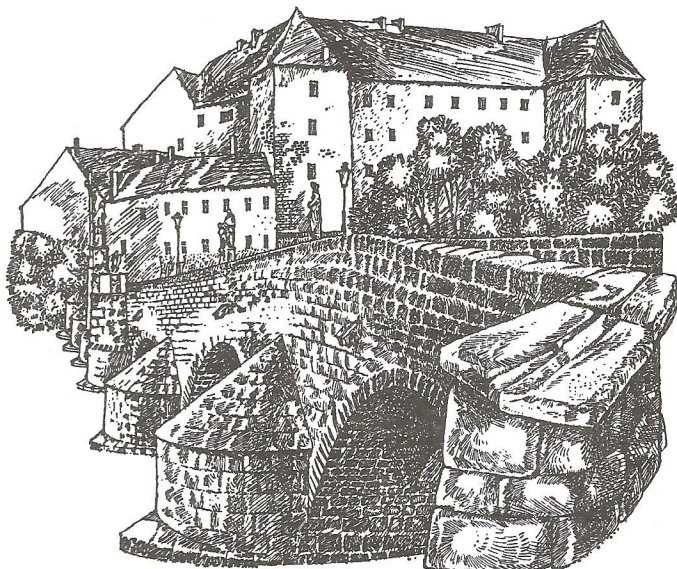
Také pan Marcel Van Der Aa z Belgie prohlásil, že hrát divadlo smysl má, jinak by se mu lidé samozřejmě nevěnovali, což doložil statistikou: v každé belgické obci existuje nějaká skupina a každá nastuduje v průměru dvě divadelní představení ročně. Registrují na dva tisíce amatérských souborů, jejichž představení zhlédne ročně asi milion diváků. Z Belgie už také po roce 1989 přijelo do naší republiky hrát okolo dvaceti skupin a také řada dalších velmi stojí o to, seznamovat se s kulturou jiného státu a šířit v něm kulturu vlastní.

Ředitel festivalů amatérského divadla MÍČ a alternativního divadla LODŽSKÁ DIVADELNÍ SETKÁNÍ, pan Marian Glinkowski, na vznesenou otázku odpověděl lapidárně: "Divadlo je místem, kde se setkává a dorozumívá člověk s člověkem pomocí metafor, což je nesmírně důležité pro utváření poetického rozměru člověka..."

Arnošt Pacola

Alibüstycké divadlo Brno / Utopie
Foto: Archiv souboru

F. Šrámek

SLINOVÉ NAŠI VYTEKLI ANEB ŠRÁMKŮV PÍSEK 1995

Jak dokládá parafráze jazykové hříčky ze hry "Utopie" brněnského Alibüstyckého divadla ("Slinové naši vytekou", říká král Ozezbul, jedna z postav) 34. ročníku Šrámkova Písku kraloval nonsens. Většina z deseti uvedených inscenací bourala, hledala divadelní i lidské hodnoty, hrála si s divadelním jazykem a odmítala klíše tematická i divadelní. Přítomnost mladých lidí (spíše do dvaceti let a málo nad tento věk) na jevišti i v hledišti potvrdila, že se pořadatelé Písku rozhodli správně, když letošní ročník pojmenovali "národní setkání mladého divadla". A byt poprvé ani propozice přehlídky neakcentovaly netradiční divadlo, ona netradičnost je patrně přirozeným charakteristickým znakem mladého divadla jako takového.

Rovněž letos poprvé upustili pořadatelé od nominací regionálních přehlídek a dali možnost návrhům. Odpovědnost za konečný program na sebe vzala neanonymní skupina pracovníků IPOS-ARTAMA, doplněná o pražského divadelníka píseckého věku Jakuba Huláka. Vybírala z 23 návrhů. Výsledné rozhodnutí dalo příležitost nejméně jedné inscenaci z každého širšího regionu (jde o regiony typu jižní Čechy či severní Morava) a přineslo značnou druhovou a žánrovou pestrost. Další novinkou byl návrat k veřejným diskusím o představeních s třemi lektory: Michalem Dočekalem, hercem a režisérem, šéfem pražského divadla K, který zažil Písek coby člen někdejšího slavného pražského souboru A-studio - Jaroslavem Haidlerem (Achabem), šéfem Činoherního studia Ústí n. L., který rovněž zažil Písek jako člen pražského souboru Jelo Petra Lébľa - Romanem Černíkem, dosud aktivním amatérským divadelníkem, mj. loni uvedl na ŠP svou adaptaci Dona Quichota. Všichni tři lektori tedy Písek zažili, jejich přístupy byly neakademické, snažili se, aniž by zamlčovali své osobní pocity, věci pojmenovat a uvést do souvislostí. Byť se původně zamýšlené tři oddělené kluby slily posléze do jednoho, diskuse i v pozdních nočních hodinách byly slušně navštěvené. Oceňuji, že zájem neopadl ani v neděli odpoledne. Nepochybně to signalizuje snahu více než stopadesáti účastníků o hlubší poznání zákonitostí divadla. Statečně na diskuse přišly s výjimkou divadla Štěk z Hranic všechny soubory.

Pod 34. ročníkem ŠP se jako pořadatelé podepsaly Divadlo F. Šrámka, Okresní úřad, IPOS-ARTAMA a sdružení Tatrmani ze Sudoměří, které na přehlídku dostalo grant MK ČR. Drobnými finančními příspěvky se podílely Okresní a Městský úřad. Každý účastník (i hrající) zaplatil účastnický poplatek. ŠP se uskutečnil ve dnech 26. - 28. května.

Jaký tedy byl letošní Písek? Nejsilnější větve vycházela z poetiky nonsensu v tradicích dada, surrealistické iracionality. Vrcholem této části bylo již citované **Alibüstické divadlo**. Pracuje s poetikou nesmyslu v rovině tematické, jazykové (vlastní text souboru), výtvarné. Jejich "Utopie" je hravá, plná výtvarných a scénických nápadů, jazykových hříček. Prostičká dějová kostra drží inscenaci pohromadě, aniž by ji svazovala. Do této větve Písku patří **"Sežrané spisy" Tatramanů**, jimž texty I. Wernische poskytují prostor pro hravé a neotřelé nápady a **"Co je?" divadla Štěk z Hranic**. Ti označují hru jako základní princip své divadelní tvorby. Šňůře situací, volně na sebe navázaných, však chyběla stavba včetně point některých scének, přesnější temporytmus a větší konkrétnost. Často zůstávali u obecnosti a banalit (např. rozšlapaná písková bábovička jako banální obraz dětství). Surrealistický **"Sen Kristýny Bojarové" Jana Weisse a souboru Jesličky ZUŠ Na Střežině z Hradce Králové** byl jemný, hravý, měl výraznou hereckou stylizaci a atmosféru. Inscenace má nepochybně řád, použité prostředky do sebe zapadají. Hravost a bourání klasického klíše patří k **"Hubičce" B. Smetany** bez přestávky a hudby **DS Gymnázia F. Křížáka z Plzně**. Parodie, studentská recese sice vyvolala živý ohlas v hledišti, avšak Renata Wordová má už za sebou podobnou parafrázi Blodkovy opery V studni. Zde na rozdíl od Hubičky pracuje s voicebandem a nezůstává u prvoplánových nápadů a pouhé srandy. V studni mělo na rozdíl od Hubičky estetickou dimenzi.

Na jiné než na evropské divadelní konvenci staví **"Improvizace" Jumpingu Hamada z Pardubic**. Podobně jako v jejich předcházejících inscenacích je divák svědkem procesu tvoření, jenž je podněcován hudbou a zvuky. Soubor se odkazuje na ruské Děrevo či na Tanaku, jimž na rozdíl od něj téma nechybí. Evropský divák to má při střetnutí s tímto typem produkce vždy těžké. Chybí mu příběh, pevná osa, jíž by se mohl chytit. V diskusi zaznělo, že někteří diváci měli pocit vnějškové exhibice, která s nimi ani komunikovat nechce, neboť jednotliví aktéři jsou fascinováni sami sebou. Mně osobně toto představení připadalo trochu neurované a nevyrovnané. Rozhodně jsem nepřečetla ono "společné ohledávání světa a nacházení a prověřování možností bytí a spolubytí", o němž soubor hovoří. Improvizace na JH 1993 mě oslovila silněji.

Druhou větví ŠP bylo zpracování klasických literárních a divadelních textů, postavené na více či méně tradiční divadelní konvenci. Na pomezí obou větví stojí nejzajímavější inscenace ŠP **"Kouzelný splav a plav" divadelní společnosti Filtré z Prahy**. Přivedla na jeviště původní českou hru (napsal člen souboru Václav Kutil). Okouzlení životem tzv. high society, nostalgie filmů pro pamětníky ze života tzv. lepší společnosti má v sobě zřetelnou estetickou dimenzi - vztahu k němu. Ukazuje totiž plytkost takového života s jeho pseudoproblémy, banálností a předstíráním. Nemyslím si, že dvě holčičky, které drmolí text milostného rozhovoru dvou postav, jako obraz prázdnoty slov, jež vlastně nic neznamenají, jsou zneužitím dětí na jevišti. Holčičky si s textem svobodně hrají, nejsou režirovány, mohou ve vymezeném prostoru dělat, co chtějí. Inscenace má čistý tvar, dobré stylizované herectví, je postmoderní, ironická a příjemná. Nejvíce ze všech reflektuje nebezpečí, jež číhá na společnost u nás. Byla nominována na JH.

Klasická větev letošního ŠP zahrnovala čtyři inscenace, z toho dvě loutkářské a dvě činoherní. Loutkové byly povedenější. V po-

řadí jako první byly uvedeny **"Třináctery hodiny", lout. odd. ZUŠ v Olomouci**. Již druhému setkání manželů Němečkových s Thurberem chyběla přesnější práce s loutkou, pestřejší aranžmá v opakovaných motivech. **"Krysař" Dany Jandové a souboru 3. ZUŠ T. Brzkové v Plzni** odkazoval divadelním jazykem k někdejšímu Parapleti L. Richtera či ke Krysaři souboru Marie Poesové z Třeboně. Pracuje s totemovými loutkami. Základním problémem práce, která je kolektivním divadlem s řadou krásných obrazů, je tematická rovina. Patrně nevádí, že z mnohavrstevnaté a mnohavýznamové Dykovy předlohy si inscenátoři vzali pouze téma lásky. Vadí malá motivovanost jednotlivých postav a jednoznačná odpověď na otázku, kdo je Krysař. Naznačení motivu zločinu a trestu či maloměstáctví je velmi slabé. Na druhé straně použití loutky k vyjádření látky je velmi funkční a působivé. Mladí aktéři jsou také velmi slušně vybaveni.

Činoherní klasika, totiž **Leandros a Héro libereckého souboru Proměny** (Lukáš a Azalka Horáčkoví) a **Manon Lescaut aneb výpisky z Nezvala pražského souboru Dovejvrtky** byly patrně nejproblémovější částí letošního Písku. Zpracování antiky, téma věčné lásky, libereckého souboru je třeba ocenit. Rovněž snaha o jakési zcivilnění klasického Nezvalova dramatu jsou přínosem. Na druhé straně u souboru Proměny byl problém nesouladu výrazné textové stylizace a hlasového, pohybového a výtvarného ztvárnění. Jednotlivé obrazy nejsou působivé, občas působí prvoplánově. Představení navíc zcela rozhodilo šest nucených záskoků, což samozřejmě pro kolektivní divadlo znamená katastrofu. Bylo to na hození ručníku na jeviště a svědčí o statečnosti a poctivosti Azalky i Lukáše, že to nevzdali. I prožití prohry k divadlu patří. Pražská Manon je taková nesourodá. Asi základním problémem je přístup k textu a volba odpovídajících prostředků. Ono zcivilnění zůstalo na půl cesty, v práci je zřetelně vidět řadu kompromisů mezi zcizováním a banální interpretací textu. Éterický rytíř Des Grieux a naopak příliš živočišná Manon byli velmi nesourodým párem, jemuž divák těžko uvěří. Všem složkám inscenace chybí určitost.

Sečteno a podtrženo. Šrámkův Písek je velmi potřebnou přehlídkou, neboť mapuje mladé divadlo. Tomu sice mnohdy chybí zkušenost, avšak přináší nové postupy, témata a oživuje stojaté vody. Pro české amatérské divadlo je určitě elixírem. Kéž by toho i v budoucnu bylo tolik jako na 34. ŠP. Přehlídka alternativního divadla u nás přibývá. Avšak pouze Písek je příležitostí k hlubšímu uvažování o divadle. A divadlo je přece kromě talentu, tvořivosti a invence také práce.

Lenka Lázňovská

Společnost Filtré Praha / Kouzelný splav (a plav)
Foto: Josef M. Botek

AMATÉŘI A DJH

Označení "divadlo jednoho herce" se velké popularity dostalo v posledních dvou desetiletích. A přece to není na českém jevišti taková novinka: vždyť už před stoletím vystoupil v tomto žánru např. herec a režisér ND Josef Šmaha. Zřídka sice, ale i později se taková vystoupení objevovala, zpravidla pod označením monodrama. Takové monodrama - Cocteauův Lidský hlas - hrála na scéně ND mezi válkami Olga Scheinpflugová. Po válce je postupně uvedly Ludmila Pelikánová, Vladuna Polanská a Jaroslava Adamová. Název divadlo jednoho herce zavedl r. 1960 brněnský herec Rudolf Walter a pět let pod ním produkoval svoje pravidelné pořady. V jeho dědictví se posléze uvázal Miroslav Částek, opat Brňan. Oba vedle dramatických a monologických uváděli také programy přednáškové či vypravěčské.

Označení DJH převzala řada dalších profesionálních herců, kteří v 70. - 80. letech premiérovali v produkci Violy a uměleckých agentur KKS bohatou nabídku literárních a dramatických sólových pořadů. Rozumí se, že tento široký nástup nebyl bez souvislosti s obdobným rozmachem hnutí studiových divadel. Oba proudy se jak svou komorností, tak svým zdánlivě formálním ("jen" tvarovým a experimentálním) zaměřením jaksi vymykaly zájmu o dramaturgické prověřování předem a přísnou ideovou kontrolu posléze. Okruh herců se počal kontaktovat a volal po "interní" reflexi a vzájemné inspiraci v podobě specializované přehlídky: získal ji v Chebu roku 1981 a od té doby jako bienále proběhla už sedmkrát.

Přirozeně se inspirace profesionální tvorby přenesla i do amatérských řad - rozumí se nikoli soustavně a masově. Z ojedinělých vlastovek bych připomněl zejména vynikající průkopnický čin Jaroslava Kubeše v nastudování Kaminkovy Osamělosti fotbalového brankáře nebo originální zpracování Polívkovy psího tématu Dušanem Zakopalem. Tyto ojedinělé, ale výrazné impulsy vedly k vyhlášení amatérské soutěže DJH. Působila spolu i časová okolnost, že s rozpadem mnoha amatérských divadelních kolektivů a ve ztížených podmínkách zkušebních prostor se malé tvary jeví jako jedno z východisek. A tak SČDO vyhlásil a (spolu s KD) pořádal první amatérskou národní přehlídku DJH v Čelákovících r. 1983. Čtyřem soutěžním představením bezkonkurenčně vévodil výkon Jaroslava Kubeše ve vřevném představení Šuskindova Kontrabasu se sugestivní vnitřní technikou a působivým kontaktem s publikem. Byl zaslouženě delegován jak na hronovskou přehlídku amatérskou, tak na profesionální přehlídku chebskou.

Letošní druhá národní přehlídka se uskutečnila opět v Čelákovících 26. - 28. května. Radost způsobil už prvý pohled na plakát: sešlo se na něm osm titulů: dva pro děti, tj. představení loutková, a šest "večerních", tedy pro dospělé (ve skutečnosti jich bylo odehráno pět). Už početně jde tedy letos o žánr reprezentativní. Setkala se představení různých předloh a žánrů, účinkující byli z jižních, západních a středních Čech i severní Moravy. Představení z Hranic na západní hranici republiky stvrdilo jeden z předpokladů přehlídky: tamní soubor se tak dlouho zmenšoval a rozpadal, až stále upravovanou předlohu nastudoval jako torzo souboru jediný herec.

Jednoznačně radostné pocity z úhrnu přehlídkových parametrů se pokud jde o výsledky jednotlivých vystoupení ovšem velice rozrůznily. Tak se nečekaně nezdařily dvě realizace osvědčených předloh. Zvláště líto nám bylo po letech obnovené, resp. nově nastudované Osamělosti fotbalového brankáře Jaroslava Kubeše (Volyně). Vystoupení přesvědčilo o vybavenosti herce pro zvolený úkol a vzpomínka na první nastudování nepřipustila pochyby o jeho plném porozumění předloze. A přece se vyznění jinak suverénně bezpečného představení minulé výsledkem: pohotovost situačních i pocitových střihů převládla totiž nad postupně narůstajícím dramatem brankáře a proměnila vystoupení v sled dokonalých, ale stereotypních brankářových grifů. Napětí se v druhé půli úplně vytratilo a klíč k inscenaci s ním. Je těžko si tehle

načekaný výsledek favorita přehlídky vysvětlit jinak, nežli právě okolností znovunastudování, skutečností opakovaného, nikoli nově odhalovaného a objevovaného výkonu. I to je ovšem zkušenost. (Ocenění za hereckou vynalézavost.)

Shodou okolností se podobně vedlo i Brigitte Havelkové (Volyně), která zůstala dlužna Goldflamově Biletářce. Hra, kterou původní autorova premiéra 1983 uvedla jako "téma omezeného despotismu a manipulace s lidmi" se v rukou Havelkové změnila v konverzační taškafici podivínské osoby. Podstatně méně, nežli předloha nabízí. A jednoznačné poučení, že za výkonem v DJH musí nezbytně stát stanovisko, vyhraněný názor.

Z jiné strany a podobně přinesly shodnou zkušenost představení loutková. Obě splnila podmínku jednoho herce, ale rozdílným způsobem. Situace loutkoherce s jeho akcí, přenesenou na loutku, je pro pravidla DJH méně přehledná. A přece i tady proteovská proměnlivost z postavy do postavy není ctností. I herec, skrytý za paravánem, se v DJH musí stát - ač neviděn - názorovou osou vystoupení. To se nezdařilo dr. Houdkové (Vlašim) v Neposlušném strašidle: výkon se, bohužel, převážně soustředil na statický dialog a zůstal tak i loutkovosti hodně dlužen, předloha sama není nejšťastnější a interpretčina pozice zůstala indiferentní. Daleko úspěšnější byl pokus Hany Kratochvílové, opřený o kvalitní předlohu Daisy Mrázkové, Neplač, muchomůrko. Fantazie, hravost loutek, vtip i plynulost představení byly založeny na jednotě interpretační pozice herečky a její zjevné publikaci před i za paravánem. Výkon byl oceněn jak za vkus, tak za nápaditost a bohatost akce. Představení ve srovnání upozornila na to, že v loutkářském světě si ještě formulace pravidel DJH musí dát práci se svým upřesněním a ujasněním v praxi.

Vystoupení "Chytrého muže" Petra Marka (Hranice n. M.) se zcela vymklo jakés takés konvenci přehlídky (ve vši její různorodosti): šlo totiž o připravenou improvizaci. Markovi lze závidět jeho neomezenou, až dětskou fantazii, kterou rozehrává bez zábran a omezení. Snad i (s jistou rezervou) jeho bezelstnou důvěřivost, s níž se doslova střemhlav vrhá mezi nábytek, rozházený po jevišti. Jeho příběh má vtipný námět (sen a jeho filmová realizace), který Marek realizuje ve všech postavách, předmětech, zvucích, dialozích, komentářích, ba, i (pokud jde o film) titulcích. Je to nesporně divadlo; není to monodrama, ale také jím být nemusí. Leč není tu - ve vystoupení dále než půlhodinovém! - jednota postoje, profil prezentujícího, tvar a vystavba: to asi v tomto žánru chybět nemůže. A není tu dost techniky: ani mluvní, která by zaručila sdělnost, ani pohybové, která by vyloučila obavy o hercovo zdraví a pojistila souvislou plynulost přechodů mezi nejrůznějšími "roleri" příběhu. Přesto některá místa byla velmi zajímavá a působivá a výkon inspirativně přehlídce přispěl.

Vratislav Mikan (Hranice u Aše) hraje svoji úpravu Daňkova Kulhavého meška jednak v dialogu se svojí zástupnou (hadrovou) partnerkou Markétou, jednak ve scénách hry o výbuchu na jičínském zámku s loutkami-partnery: vypadají jako figury dřevěného pouťového divadla v životní velikosti. A principál za sebe, za svého hrdinu i za své partnery hraje o život s jednou velkou předností - s živelným komediantským. Jím proměňuje každou příležitost i každý podnět v divadelní akci a divadelní vlastnost. Svoje riziko tato přednost projeví tam, kde herec zachytí ohlas publika či záblesk vlastního nápadu a promění je spontánně, bez kontroly: jeho výkon to může svést ze směru původní koncepce. To se stalo mezi vystoupením, které jsme viděli v Plzni na regionální přehlídce, a přehlídkou národní. Spontánní výrazné herectví bylo přesto oceněno.

Zkušená herečka Marie Živná (Neratovice) neslyšela pověsti interpretky tvárné a proměnlivé, ale už v řadě soutěžních vystoupeních v monologích (O pohárek SČDO) si vyzkoušela řadu výrazně tvarovaných postav a zjevně s potěšením začala pracovat na jejich osobité podobě. A teď ukázala tři postavy - každou jinou. Z Comedie finity Viktorie Hradské nastudovala totiž postupně ve zkrácené verzi nejprve uklízečku, pak společnici a teď k nim přidala také komornou pro uvedení triptychu v přehlídce DJH. Hraje na způli stálém a způli proměňovaném půdorysu variované scény. A také její výkon je způli stálý, způli variovaný: stálý je jeden výchozí názor, s nímž zachycuje a podává obraz mravů, shodný pro všechny postavy, zatímco variace jsou v trojím rozdílném způsobu ani ne tak provedení, jako odhalování, ironizování, odsouzení těchto postav. Jednota stabilního východiska a variabilních prostředků. (V projevu společnice se objevily i nové rysy, získané ze zkušeností na monologu dohazovačky Dolly, kterou studovala pro letošní Pohárek.) Zkušenost z monologů, soustavná práce na rolích i na sobě a pevná koncepce (za pomoci režiséra Milana Šáry) se projeví ve vítězném umístění národní přehlídky. Zachová-li si výkon tyto parametry, bude dobře reprezentovat na přehlídkách - jak amatérské v Hronově, tak profesionální v Chebu - na které je delegován.

Vzpomínám, že kritici Zpravodaje JH v r. 1993 sice svorně zatratili studium monologů, ale s respektem přijaly vystoupení DJH (tehdy karlovarského Hlávky i volyňského Kubeše). Respekt zaslouží i výkony letošní národní přehlídky téměř bez výjimky. Přinesly zajímavá řešení i významné otázky. Další a příští výsledky budou záviset jak na kritické analýze, tak - především! - na praxi nových, dalších premiér.

JEDNOAKTOVKA JAKO JEVIŠTNÍ ÚKOL

Krátké jevištní útvary (jednoaktovky, dialogy, monology) nejsou jen menší variantou větší jevištní podoby. Jednoaktovka není jen miniaturou celovečerní hry. Jistě: meze jsou znakem na první pohled viditelným a nápadným. Tak je "hra o jednom zátahu", jak se dříve psávalo, charakteristicky omezena především nepřerušeností dramatického času, ale také jedním dějštěm, zpravidla menším počtem postav a samozřejmě kratší délkou představení. Ale to není všechno.

To navíc je právě specifikum jednoaktové hry. Spočívá v nezbytné záměrné umělecké komprimaci. Ta samozřejmě nemůže a nesmí spočívat v oholení na pouhé schema postav a příběhu. Právě v tom spočívá její smysl: aby výsledek nebyl menší, tvar méně výrazný, děj méně dramatický atd., nežli v celovečerním představení. Tedy: v omezených parametrech plnohodnotná podívaná, na malé ploše celý dramatický zážitek.

O tento úkol se pokusilo letos 22 souborů a představení, z nichž 6 bylo vybráno z přehlídek a doporučení na V. národní přehlídce jednoaktových her, memoriál Ládi Lhoty. Probléma v tradiční Želči 2. - 4. června. Představení v rozsahu od 15 do 45 minut byla vesměs dobře připravena. Zastoupeny byly regiony: severočeský a středočeský region Praha po dvou, východočeský a jihomoravský po jednom představení. Vedle pěti "velkých" bylo jedno představení malé: loutkové pro nejmenší diváky.

V rámci seriózní přípravy, společně všem, byly ovšem rozdíly ve výsledcích. Volné sdružení přátel divadla Pardubice přineslo Dům na zbourání T. Williamse - velmi pečlivé nastudování, v němž oba představitelé s režisérem vypracovali přesné reakce, pravdivé vztahy, velmi dobrou kulturu řeči a také její plnou významovost, jasnou souhru, zřetelně konturované postavy. Režisér, jak praví program, "zcela spoléhá na hodnověrnost a přesvědčivost hereckých výkonů a proto záměrně rezignuje na další inscenační prvky". Spolehnutí je na místě, rezignace je sporná: bezpříznakové jeviště je náročné jak pro prostorovou orientaci herců, tak pro zasazení diváckého dojmu do určitého času a prostoru. Jako by tato řehole nebyla tak docela divadlem.

Máj, Praha uvedl Muže a dívku, spíše dialog, nežli aktovku klasického střihu, z pera Jiřího Cinkeje. Autor spolu s dětskou představitelkou provedli představení s čistou bezprostředností. Napsal těch aktovek (a uvedl v Praze pod názvem Aktovky z aktovky) tuším pět, rozdílné kvality: tato je napsána ve filosoficko-poetické rovině, s vkusem a citem. Jiří Cinkejs byl oceněn za svůj autorský přínos.

Původní práci uvedl také DS Pimpler Praha v předloze Aleny Herzogové (s její režii, loutkami i scénou) Dva kamarádi. Až na drobné nedůslednosti a módní (ne dost funkční) písničky bylo představení přehledné, výrazné i hravé. Malým divákům právě na míru.

Aktovka Poctivého nepálí Hanse Sachse (DS Hrubín, Nový Bor) byla koncipována původně jako pouťové představení o dvou hříčkách. Herci a režie prokázali smysl pro humor a provedli hru s temperamentem a s chutí, které podali s překvapivou zdrženlivostí, až cudností. Scénický prostor byl vymezen jediným závěsem, tedy výprava v pravém slova smyslu žádná: nebylo to proto o nic méně divadlo, nápověď prostorové situace pro tento typ představení docela stačila.

Náročný úkol si předsevzal DS Horda (Horácké divadlo amatérů, Nové Město na Moravě) uvedením Kohoutova Atestu. Hra se ukazuje jako životná, s nevyčichlým nábojem a smyslem a soubor do ní investoval mnoho práce. Cíl inscenace však nebyl vytyčen dost přesně anebo nebyl herci jednoznačně přijat: buď jak buď představení akcentovalo spíše grotesknost postav (nad míru textu, samozřejmě), nežli absurdnost příběhu a protikladnost situací. To nezmenšilo vděčný divácký dojem, ale oslabilo účinek jevištního obrazu života - o který souboru zřetelně šlo.

Hra Adolfa Hoffmeistera Nevěsta je z období poetistického nástupu generace Osvobozeného divadla a DOS v Jilemnici ji připravil jako velkou a jímavou podívanou. Zpěváci, herci a hudebníci čtají ke třem desítkám a dojde i na hromadné scény. Velké město a velký byznys jsou pozadím pro intimní osud

naivního mládence, příběh sotva začatý a již ztracené lásky se komorně rozvíjí mezi bohatým divadelním balábile. Režisér sdělně organizoval nesnadný půdorys hry a pečlivě odvažoval střídání jevištního obrazu v jeho intenzitě, příběh rozehrál se spádem a řadou jevištních překvapení navíc, nikde nepřekročil mez vkusu a aktualizací okořenil s mírou šéfkuchaře. Především však využil lyrický tón předlohy: projevil se v inscenaci dvojím způsobem - jednak jako určující předznamenání komorních scén, jednak jako korektiv míry ve všech scénách veselí a taškařic a velké podívané. Překvapivá kázeň souboru se organicky spojovala s iniciativou individuálního hereckého přínosu. Za všechny další byli oceněni P. Pochop ml. za herecký výkon v roli Harryho Whita a Zd. Karásek za režii inscenace. V osobitostech jednoaktovky se podařilo inscenaci dosáhnout výrazného tvaru a navíc realizovat v něm specificky lyrickou tóninu předlohy (a její doby). To zařadilo soutěžní výkon jilemnického souboru do čela národní přehlídky a vedlo porotu k návrhu na zařazení Nevěsty do mezioborové přehlídky Jiráskův Hronov '95.

Všechna představení přehlídky byla dobře připravena a krom jednoho výraznějšího omylu i úspěšně koncipována. Jilemničtí dovedli do čela Hoffmeistera s jeho koktejlem lyrického osudu a jevištní atrakce. Ale také Williams a Cinkejs odsunuli dramatické motivy a souvislosti za scénu a svoje dialogy vedli spíše v poetické rovině. Uvedení těchto her v dobrých představeních (= polovina celé přehlídky) znamená nezvyk pro diváka současnosti, vychovávaného thrillery a horrory. Nástup lyriky na jevišti však, jak se ukázalo, není méně divadlem, naopak: divadelnost se zejména ve vítězném představení ukázala v plné formě.

jh

DIVADELNÍ BECHYNĚ '95

Divadelní Bechyně je vrcholný festival armádních divadel a slovesných oborů, jehož součástí se v posledních dvou letech stala i přehlídka jihočeských souborů. V letošním roce bylo na programu osm divadelních představení a soutěž malých jevištních forem, která byla z valné části naplněna také divadelními formami.

Program festivalu zahájil domácí soubor Lužnice, který si vybral hru Ervína Hrycha *Bedna od Slavkova*. Tato "veselohra mírně upravující dějiny" - jak zní podtitul, byla původně napsaná pro pražský Dostavník. V poslední době je dosti často vyhledávaným titulem. Dosud se však zdálo, že není přenosná do jiného souboru. Bechyňským se podařilo vybudovat příběh přehledně, opírali se přitom o základní dějová fakta. Hru si místy aktualizovali a celkem zdáří ji upravili. Ani autor, ani režisér si nekladou jiné cíle, že pobavit diváka, a to se jim podařilo, i když některé slovní vtipy a erotické akce balancují na hranici vkusu. Kladem představení je velmi slušná a poměrně vyrovnaná herecká úroveň.

Divadlo pro děti zastupoval DS Dráček, který v letošním roce slaví 10. výročí svého založení. Dráček uvedl hru Svatopluka Kouřila *Strašidelný mlýn*. Předloha má řadu problémů v motivaci jednání jednotlivých postav. Vzhledem k tomu, že autor přichází neustále s novými a novými dějovými fakty, jsou dramatické postavy schematické, jejich jednání vychází pouze z vůle autora a nikoli z logiky děje v dané situaci. Inscenátoři však mají značnou zkušenost s reakcí dětského publika a osvědčené principy bohatě využívají.

MT Divadlo z Moravské Třebové si ve svém představení *Vzlety a pády* (autor Ivo Horkel) postavilo náročný úkol. Formou pohybového divadla s mnoha světelnými efekty - dokonce jsme viděli i ohňostroj -

se snažili zobrazit složitosti současného života, snahu mladé dívky najít své místo ve světě. V souboru však působí samí začátečníci, v jejichž silách nebylo daný cíl splnit, pohybové kreace byly nepřesné a divákům nečitelné, verbální ohlašování jednotlivých sekvencí téměř nesrozumitelné. Snad by měl vedoucí souboru zvolit jiné postupy, které by noví adepti amatérského divadla mohli zvládnout.

Divadelní soubor Křoví působí při základní škole v Kardašově Řečici. V Bechyni vystupoval se hrou *Můžeš to říkat mrakům*, kterou napsaly vedoucí souboru I. Nováková a J. Tůmová. Autorky zvolily formu minimuzikálu s velmi jednoduchou dějovou osnovou. Děti - ve hře vystupovali jednak přibližně jednáci a jednak 14 až 15letí, jdou vlastně ve hře "za sebe", mají možnost uplatnit své pohybové schopnosti i svou muzikálnost.

Konverzační komedii s průhlednou zápletkou *Tři kostky cukru* od Jana Paulů sebral DS Rubikon - senior. Soubor ve snaze překlenout nedostatky textu volil razantní tempo, při kterém však nezbyl čas na vyjádření vztahů a jejich proměn. Přesto herecké výkony představitelů hlavní manželské dvojice byly zdařilé. Představení pobavilo a rozesmálo publikum, a jiný cíl si inscenátoři ani nekladli.

Hodonínské Divadlo Skleněných bublin - V. Syrový, P. Šuchman *Cirkus opustil město*. Další z představení autorských, kterých se letos v Bechyni sešlo opravdu početně. Z osmi představení jich vlastně bylo šest. Nevím, jestli to ukazuje na potřebu souborů vyjádřit se k problémům současného světa vlastní tvorbou, neboť tituly z knihoven již naši skutečnost neodrážejí.

Tedy Cirkus opustil město - představení, které probíhá po třech liniích v rozdílných kvalitativních úrovních. Realita divadelní zkoušky, z níž vystupují herecky ztvárněné vize jednotlivých herců, jimž řešení jevištního prostoru a světelné výšece nedávají dostatečný prostor pro rozehrání. Třetí linii představují pábitelská vyprávění starého tragéda pana Eduarda, která jsou velmi poutavá a svou absurditou přinášejí do publika smích.

DS Netrdlo Vyškov, tradiční účastník a v posledních letech i, díky svým komediálním zpracováním klasických her, vítěz Bechyně, sáhl letos do jiné šuplíku. Předvedl hru svého člena Miroslava Nyklíčka, nazvanou *I.N.R.I.*, která svérázným způsobem zpracovává legendu Nového zákona o slávě a smrti Ježíše Krista. Výklad nepochybně vzbudí různé reakce. Představení má nesporné režijní i herecké kvality, zachází citlivě se světem a hudbou, využívá pohybových možností členů souboru. Herci nevytvářejí složité charakter, příběh modelují v civilních šatech a přenášejí tak otázku touhy člověka po lásce a moci do všeobecných souvislostí.

Karlovarský Klobouk ve hře Z. Daňka a V. Buriána - takto členů souboru, s tajuplným názvem *VRB (Volnost - Rovnost - Bratrství)* předvedl v sedmi obrazech útěk dvou vězňů z Bastily začátkem července 1789. Hravé, po herecké, režijní i technické stránce perfektní představení je vlastně řetězem tragikomických etud a klauniád, při nichž dva protagonisté procházejí různými místnostmi Bastily, až se nakonec octnou ve své původní cele, kde na ně čeká tragický konec. Začíná revoluce a pařížský lid dobývá Bastilu...

Z malých jevištních forem zaujal především DS Drak z Bučovic dialogem policajta a opilce.

Letošní Divadelní Bechyně přinesla v porovnání s minulými ročníky kvalitativní vzestup jak po stránce dramaturgické, režijní a mnoha případech i herecké. Zajímavý je nástup autorských představení.

Kladem celé přehlídky je již tradiční spolupráce organizátorů, kteří připravují i rozsáhlý doprovodný program přehlídky - letos to např. byla soutěž souborů mažoretek, promenádní koncerty, zábavné odpoledne v Klášterní zahradě, s Městským kulturním domem v Bechyni, místním zastupitelstvem a vlastně se dá říci, že město festivalem žije.

Lenka Smrčková

O INSPIROVÁNÍ

Když před více než deseti lety založili ve východočeském kraji - tehdy se psal s velkým V - přehlídku amatérského divadla, již nazvali *Inspirací*, byl to čin nad míru pozoruhodný a více než potřebný. Ti, kdo tuto přehlídku koncipovali jako nesoutěžní setkání všech divadelních druhů a poddruhů, naprosto přesně a krajně citlivě pochopili, že je v zájmu inspirování, podněcování ke kvalitní tvořivé amatérské činnosti vlastně životně nutné, aby byli překročeny všechny organizační přešlapy a přihrádky - ať už jsou jakéhokoliv druhu. Pamatuji *Inspirace* přímo "masové" především v Letohradě a v Ústí nad Orlicí. Masové nejenom tím kolik se jich účastnilo lidí, ale i tím jaká všehochuť řady souborů to byla. *Inspirace* se svým způsobem stala ve východočeském amatérském regionu vrcholem sezóny - a také příležitostí k různým diskusím na různá zajímavá společná témata. (Co jsem jen zažil různých forem těchto diskusí, které byly neustále obměňovány, aby se našel co nejvhodnější a neoptimálnější způsob vyhovující právě hlavnímu cíli - "inspirování").

Inspirace takto zapustila ve východních a severovýchodních amatérsko-divadelních Čechách hluboké kořeny a celkem samozřejmě se každoročně opakuje - i když už se nedá mluvit o té "masovosti". Ale i letos - 27. a 28. května se v královehradecké Besedě sešel slušný počet souborů i dalších zájemců, kteří se mohli podívat jak a co se kde urodilo. Jak se dnes říká - "mezidruhově". Budu-li ovšem upřímný - tahle "mezidruhovost" měla jakýsi zvláštní charakter. To jest: reprezentuje se především soubory a inscenacemi, které už samy o sobě jsou jaksi "mezidruhové". Platí to zvláště o - nezbytně mně než použít tohoto termínu - "mladém" divadle. V Hradci Králové například existuje zvláštní fenomén zvaný *Jesličky*, což je ZUŠ, která je schopná produkovat řadu představení. Tuším, že nedávno se o něm mohli čtenáři AS dočíst z pera Vladimíra Zajíce. A tenhle skutečně pozoruhodný fenomén se drtivou většinou svých inscenací pohybuje právě v té "mezidruhovosti". Nic proti tomu - a dokonce si ani nemyslím, že by to nemohlo být inspirativní. Problém je jiný: ona tahle "mezidruhovost" je už něčím tak běžným a známým, že to co dříve bylo vskutku inspirující už pouze tím, že to bylo, může dnes inspirovat tím, že to bude buď něčím zcela nové nebo že to bude dokonalé a tak říkajíc naprosto vyhraněné ve své poetice a ve svém systému. Ale takové to "mezi -" jako pohyb mezi všemi druhy divadla, to už samo o sobě - myslím si - příliš neinspiruje. To - řekněme - soubor *Jumping Hamada* je něco jiného. Jejich pojetí divadla je vskutku vyhraněné "ne-ortodoxní". Jsou pohybovým divadlem, jehož cílem není reprezentovat, zobrazovat. Nemusí se nám líbit, ale po každé kladou otázky velice důrazně - zvláště pro ty kdo je vidí poprvé. A budu docela upřímný: pro mne by bylo - nebo by se mně alespoň zdálo být inspirativní - kdyby vedle tohoto souboru a jeho představení stálo také docela klasické činoherní amatérské divadlo a kdyby bylo možné otevřeně konfrontovat tyto dva proudy s jejich zcela rozdílným zaměřením.

Byl bych strašně nerad, kdyby se těchto pár slov chápalo jako zpochybnění východočeské *Inspirace*. Spíše si kladu otázky, co je dnes inspirativní, co dnes slouží k inspirování - jaký typ přehlídky, jaký typ setkání a setkání amatérských souborů. Kladu si tyto otázky už od loňského Jiráskova Hronova, kdy jsem doslova protrpěl diskuse o různých druzích divadla, které podle mne byly docela k ničemu. Neboť - a o tom svědčí "mezidruhovost" představení *Jesliček*, dnes už nikdo nemusí v amatérském divadle nikoho přesvědčovat o tom, že hranice mezi druhy jsou setřeny, že zmizely - a že divadlo se dá dělat i jako slučování neslučitelného. Jestli je o něčem v tomto duchu třeba přesvědčovat, tak nejspíše o tom, že se to musí

umět dělat, že to nemůže být otevřený prostor pro diletantismus a nekvalitnost, libovůli. Což třeba na letošní východočeské Inspiraci dokonale dokazovalo svitavské "C", které je dnes - soudím - pro tento druh "mezidruhového" divadla klasikem. Stále znovu se pokoušejícím o jiná spojení, ale po každé znovu na špičkové úrovni. I když se něco nepovede, tak i to má svůj lví spár.

Jenže kolik souborů to dokáže? Kolik souborů nevidí právě už v té "mezidruhovosti" inspiraci - bez ohledu na kvalitu? Jsem možná příliš skeptický, ale snažím se alespoň nějak pojmenovat to, co je - myslím ve vzduchu. Že i inspirativnost a inspirující podněty se začínají měnit. Dokonce si myslím, že za jistých okolností mohou být více inspirující přítomnosti "specializované" přehlídky, protože situace si vyžaduje vlastně začínat znovu; od začátku opět odřikávat základní abecedu. Anebo ji dořikávat až do konce. Jistě, Nejhodnější medvídci s Přehradou byli na Inspiraci krajně zajímavou a v jistém smyslu velice inspirující záležitostí. Předvádějí text, jenž se pohybuje na úrovni, která se neztratí v současné dramatické tvorbě. A zároveň otevírají otázky zvláštní inscenační praxe. Pojmenovat se tohle divadlo dá, zařadit do souvislostí taky. Ale zase: aby mohlo být inspirováním v tom směru, jaký vyžaduje dnešní divadlo, muselo by přímo, okamžitě vstoupit na samotné přehlídce do dalších souvislostí, konfrontovat se s dalšími proudy, pohyby, tendencemi, trendy. A těch hradecká Inspirace už nepředvedla zase tolik jako dříve, ta "masovost" prezentující různé způsoby práce a tvorby tu nebyla. Což zajisté není vinou organizátorů, ale takový je stav - zřejmě - východočeského amatérského divadla. To ovšem nelze ovlivnit.

Co však ovlivnit lze, je uvažování o tom, co dnes je tím nejlepším inspirováním.

jac

POJIZERSKÉ HRY V DOBROVICI aneb

Najde se ve Středních Čechách výsluní
pro venkovské soubory?

Program přehlídky:

- Havlíček Neratovice / Viktorie Hradská - Commedia finita
- Tyl dolní Stakory / R. Branald - Krajánek Holandr jde na vandr
- Nové divadlo Mělník / V. Novák, S. Oubram - O Honzovi a vile Verunce
- Tyl Bakov nad Jiz. / F. F. Šamberk, K. Hašler - Podskalák
- DS OB Ledce / Soul O'Hara - Oženit se, to je vždycky riziko
- DS POESIE Mladá Boleslav / Jiří Žáček - Ptákoviny
- Bezdomovci Zruč nad Sáz. / J. K. Tyl - Čert na zemi
- Spolek div. ochotníků Brání / O. Daněk - Zdaleka ne tak ošklivá ...
- Dobrovít Dobrovice / J. N. Nestroy - Talisman
- MÁJ Praha / P. Vadlejch - Království bez prince
- MÁJ Praha / J. Cinkejs - Aktovky z aktovky

Pojizerské hry v Dobrovici na mladoboleslavsku patří mezi nejstarší divadelní přehlídky v Čechách. Jejich 46. ročník se uskutečnil ve dnech 11. - 27. 5. 1995. Pojizerské hry jsou přehlídkou regionálního významu, která zve do Dobrovice především soubory z nejbližšího okolí, jako hosty pak i soubory ze vzdálenějších míst. Poslední dva ročníky byly vyhlášeny i jako středočeská krajská přehlídka venkovských divadelních souborů s výběrem pro národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou. Přehlídka v zásadě nezprostředkovává odborné reflexe inscenací porotou. Kritické hodnocení je umožněno jen souborům, které Pojizerské hry vnímají jako postupovou přehlídku pro přehlídku národní. Jediným středočeským souborem, který letos projel o postup do Vysokého zájem, byl soubor Vojan z Libice nad Cidlinou s inscenací Šamberkova Blázince v 1. poschodí v režii Jaroslava Vondrušky. Nesešel se však s organizátory přehlídky termínově a tak v Dobrovici nakonec nevystoupil. Naproti tomu v předchozím ročníku jediný zájemce o postup - soubor Kliopera ze Sadske - sice na přehlídce vystoupil, ale díky organizační chybě právě ten večer, kdy hrál, nebyla sjednána porota, zatímco byla domluvena na jiná představení souborů, které o kritické hodnocení a postup do Vysokého neměly zájem.

Pojizerské hry se, ať neopatřením či záměrně, navzdory podpoře prostřednictvím ministerského grantu, nestaly půdou pro vzájemné setkání a konfrontaci výsledků práce středočeských venkovských souborů. Zdá se, že by to bylo narušení zažitého stereotypu přehlídky místního významu, a že se do toho vlastně organizátorům ani nechce. Patrně bude prospěšnější - pro středočeské venkovské soubory dozajista - najde-li se místo, které by umožnilo soustředěné setkání souborů, zprostředkující rovnovážně možnost prezentace výsledků práce, vzájemné setkání lidí stejné "krevní skupiny", konfrontaci výsledků divadelního snažení a odbornou reflexi zároveň.

Úvahou o prospěšnosti nalezení jiného přehlídkového místa nechci nikterak zpochybňovat význam Pojizerských her. Mají svůj neodiskutovatelný smysl pro prezentaci souborů, nemluvě o významu pro kulturní klima malého městečka Dobrovice a jejího okolí. Je to pravdě pozhledným, když se v místě vyskytne divadelní tahoun - režisér domácího souboru a organizátor divadelního života - jakým je dobrovický ing. Jan Dytrych. Sláva mu! Sláva jemu podobným!

Najde se pro příští divadelní sezónu ve středních Čechách nadšenec, který by umožnil programově současně prezentaci práce venkovských souborů a jejich konfrontaci spojenou s odbornou reflexí? Najde se dostatek souborů, které budou mít o takové setkání zájem? Nechce se mi připustit, že by odpověď na tyto otázky mohla být záporná. Není to zas tak moc dávno, co se k uspokojení zájmu středočeských venkovských souborů konaly přehlídky dokonce na dvou místech.

Milan Strotzer

VENKOVSKÉ SOUBORY V JOSEFOVĚ DOLE

Již po páté se konala v Josefově Dole v okrese Jablonec nad Nisou regionální přehlídka venkovských souborů. Stalo se 5. - 7. května 1995. Pořadatelé byli DS J. K. Tyl Josefův Důl, SČDO a KaSS v Jablonci nad Nisou. Dvě oblastní představení Svazu Českých divadelních ochotníků Pojizeří (okresy Semily, Liberec a Jablonec) a České středohoří (Teplice, Ústí nad Labem, Děčín, Česká Lípa a Litoměřice) se dohodla na spolupráci při organizaci této přehlídky a tak výběr souborů byl proveden z osmi okresů, což opravňuje štáb regionální přehlídky k nominaci inscenace pro národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou. V Josefově dole bylo odehráno 5 představení, z toho dvě pohádky. Porota ocenila výkony jednotlivců 8 cenami a po dohodě se štábem přehlídky byl do Vysokého nominován DS RÁDOBYDIVADLO Klapý z litoměřického okresu s inscenací UKRUTNÝ LORCO CORRIDOU VONÍŠ připravenou režisérem Ladislavem Valešem volně na motivy G. Lorcý DŮM BERNARDY ALBY.

Místní soubor, který tentokrát na přehlídce nehrál, se postaral o dobrou pohodu všech účastníků přehlídky a splněním hostitelských úkolů na jedničku s hvězdičkou tak důstojně oslavil dvě jubilea: pátý ročník regionální přehlídky v Josefově Dole a 50 let trvání souboru. Připojujeme se ke gratulantům.

Josef Doležal

KDYŽ
BYLO
JAKO
ČEM

HANÁCKÝ DIVADELNÍ MÁJ V POZNÁMKÁCH POROTY

Do soutěží krajské přehlídky vesnických souborů jihomoravského regionu nazvané Hanácký divadelní máj v Němčicích nad Hanou se přihlásilo celkem 11 amatérských souborů. Na festivalovém jevišti se vystříдалo šest souborů, usilujících svými inscenacemi o postup na Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou, tři soubory hrající pro děti soutěžily o postup na POPELKU v Rakovníku a pččet doplnily dvě představení mimosoutěžní.

Nejprve několik poznámek o inscenacích pro děti. Dramaturgie letošního přehlídky nezaznamenala žádný neotřelý titul a opírala se spíše o tradiční pohádky. Ani jejich jevištní zpracování nepřineslo v tomto žánru výsledek, který by překračoval běžný průměr, i když jisté pokusy o neotřelost byly v souborech učiněny.

Pohádka o strašidlech ve starém mlýně, ostravského autora a skladatele Vladimíra Čerta, je pokusem o pohádkový muzikál. Jednoduchý příběh s tradičními motivy je ožíván pěknými písničkami, které se dařilo kroměřížskému souboru dobře zazpívat. Inscenace je založena na kvalitním herectví zejména Yvetty Bartoškové a Radky Piškulové, které si za své kreace odnesly ocenění, stejně jako autor scény a kostýmů Josef Pulec. V závěrečném srovnávání inscenací byl soubor Domu kultury z Kroměříže navržen k postupu do Rakovníka.

Známost a oblíbenou pohádku Zd. Horynové Zkoušky čerta Belínka přivezlo do Němčic Divadlo 6. května z Holešova. Režie se jako své prvotiny ujala Eva Lamošová, která si svůj debut zkomplikovala hraním jedné z hlavních postavitelek pohádky - Lenky. V této roli se jí dařilo daleko líp a byla za ni oceněna. Režijně však řadu situací nechala pouze na slovním projevu. Každý jednou začal a tak doufejme, že příště bude mít s pomocí zkušenějších přátel v souboru více divadelní invence.

Divadelní soubor ZMATKAŘI z Dobronína je již v amatérském divadelnictví známým pojmem. Proto byly jeho Hrátky s čertem s napětím očekávány. Inscenace již po svém zahájení porušila klíše, byla antiiluzivní, hrána v žánru divadla na divadle. Nicméně: ačkoliv se v inscenaci prezentovala řada dobrých hereckých výkonů (Káča Romany Koutkové, Dišperanda Libuše Maděrové, Lucius Daniela Svobody a Dr. Belialová Ludmily Dostálové), ty, na jejichž výkonu představení stojí nebo padá, nenašli v souboru odpovídající představitele. Nadějný začátek se během představení rozplynul, čímž se nepodařilo navázat dostatečný kontakt s dětským divákem. Zkušený soubor si je vědom toho, že se mu - i z nedivadelních příčin - letos neurodilo. A to je zárukou cesty vzhůru.

Těžiště kvality představení Hanáckého divadelního máje tedy v letošním roce leželo na slibné dramaturgii s jakou se u amatérských souborů tak často nesetkáváme.

UBU KRÁLEM, absurdní hra Alfreda Jarryho, jednoho z otců dada, byla v představení domácího souboru překvapením. Mladá nadějná režisérka Hanka Kotyzová zúročila svá školení a ve spolupráci se scénografem Milošem Chytilým připravila opět velmi zdařilou a působivou inscenaci. Jí vyvrcholila režisérčina tříletá tvůrčí spolupráce se souborem, který uvěřil jejímu talentu a dal se jí přesvědčit, že na tuto světovou lahůdku má. Herecky hýbe celou inscenací dvojice manželů Ubu v přesvědčivém, chvílemi expresivním podání Milana Tesaříka a Libuše Konečné. Porota jejich herectví ocenila, stejně jako výstižnou a funkční scénu s přihlédnutím k návrhům kostýmů Miloše Chytila. Cenu Richarda Mihuly za tvůrčí práci v amatérské režii, s přihlédnutím k výsledkům v minulých letech, získala Hana Kotyzová.

O Ořešovském souboru, vedeného již 20 let všestranným divadelníkem Vlastimilem Peškou, který připravil inscenaci BYLO - NEBYLO aneb Jak Švédové L.P. 1645 Brno marně dobývali, je skoro zbytečné psát. Probojovala se na letošní Divadelní Třebíč a jak dopadla tam, v této chvíli již asi čtenáři ví. Nicméně: Němčická porota konstatovala jistý kvalitativní posun v autorské práci na textu i režiséra na inscenaci. Z představení vane ryzí divadelní člověčina, radost ze hry, ale i nebývalá vyrovnanost ve všech artefaktech, jimiž je inscenace budována. Jde vpravdě o kolektivní totální divadlo, s plností humoru i poezie, imaginace i umně zakomponovaných historických reálií. Má i rys jisté nostalgie. Představení, jakých se nerodí na amatérských jevištích mnoho. Vlastík Peška si právem odnesl ocenění za dlouholetou cílevědomou tvůrčí práci s Ořešovským souborem a soubor ocenění za kolektivní ztvárnění Peškovy hry.

Karel Frantel, režisér souboru z Rájce - Jestřebí na okrese Blansko, si vytknul realizovat svůj sen, hru Milana Kundery Jakub a jeho pán. Dostal cenu za objevnou dramaturgii, nicméně úkol byl nad síly rájeckých divadelníků. Kromě Jiřího Dvořáčka, vynikajícího představitele titulní role. Ten si odvezl z Němčic cenu za mužský herecký výkon.

Také další představení mělo premiéru na okrese Blansko. Situační komedie Klíče na neděli divadelníků z Velkých Opatovic byla v hodnocení diváků hned na druhém místě. Ve zručně napsaném příběhu plzeňského herce Antonína Procházky si v inscenaci Opatovických se svými postavami líp poradila dámská část souboru. V dlouhodobé dramaturgii venkovských souborů má střídání vážnějších i lehčích divadelních žánrů své oprávnění.

Rád to někdo horké? Divadelní přepis známého filmu klade na inscenátory z Tylova divadla v Brdoku u Přerova značné nároky. Přes veškerou snahu souboru, vedeného režisérem Čapkou se nepodařilo překonat všechna úskalí zdivadelnění příběhu. Porota však ocenila citlivý výkon představitelky zpěvačky Sugar Hany Švárové.

Poslední soutěžní inscenaci přivezli do Němčic divadelníci z Moravských skláren ve Květné. Vytrvalým ochotníkům se po pěti letech odmítnutí podařilo shromáždit početný soubor nadšených a zapálených lidiček. Jejich letošní opereta Na tý louce zelený sice z hlediska inscenačního nepatří mezi inspirativní, ale elán s nímž se do práce pustili, je příkladný.

Na všech čtyřech Jihomoravských regionálních výběrových přehlídkách se projevila nevyrovnanost a nesouměřitelnost inscenací, kterou v minulosti odstraňovaly okresní divadelní přehlídky. Pak je porota - kéž by už někdo našel vhodnější označení! - postavena před úkol odhadnout, zda se souborem volit náročný přístup k hodnocení, který, ruku na srdce, dokáží tvůrčí přístupem přijmout jen divadelníci vyspělí, nebo jít cestou obecného besedování s úzkostlivou snahou nevhodnou kritikou nerozšířit křehké vztahy v souborech. V situaci ve které se české amatérské divadlo nachází považují za povinnost členů regionálních porot citlivé zvažování nastalé situace. Vždyť tak snadno lze nadšením změnit ve smutek a místo radosti, že se přes všechny potíže přece jen divadlo hraje, soubor otrávit a tím vlastně divadelní činnost v daném místě na dlouhou dobu pohřbit.

Samozřejmě, že nenáročný přístup není na místě na národních přehlídkách, které by měly být přehlídkami toho nejinspirativnějšího, co se v daném divadelním druhu v sezóně urodilo.

DS MKS Němčice nad Hanou / Ubu králem
Foto: Archiv souboru

PŘÍBĚH A DĚJ NEBO ŽÁNŘ A STYL?

To byla kardinální otázka regionální přehlídky vesnických souborů ze západočeského regionu ve Žluticích 9. - 11. června. Sešly se tři večerní a tři dětské inscenace souborů z Horšovského Týna, Horního Slavkova, Kaznějova, Radnic a domácích Žlutic. Dobrý dramaturgický výběr proti omylnému výběru byl v poměru pět ku jedné. Dokonce jsme zaznamenali tři neběžné dramaturgické úspěchy: obohacení repertoáru textem původně pro loutky (Popelka Ivy Peřinové), uvedení titulu, který nebývá na běžném repertoáru (anonym: Benátčanka) a konečně šťastná a funkční dramaturgická úprava klasického titulu (Moliérova Šibalství Scapinova). Šlo tedy o to, jak se s těmito texty bude nakládat na jevišti. Výsledky byly různé podle toho, jak se soubor postavil k úvodní otázce.

Mimo zápas byla inscenace Zkoušek čerta Belínka, protože partiová předloha herce předem diskvalifikovala. Dalo se ovšem něco namítnout, ale co se zlepšením v aranžmá, kde není co a proč aranžovat?

Popelka zasvětila skvělým scénografickým nápadem rychlé a vtipné proměny ze světnice do královské komnaty malou proměnou mobiliáře a prosvícením zadní stěny. Herci hráli dílem groteskní nadsázkou (matka s dcerami), dílem realistickým dialogem (dvůr: první přehrávali a druhí podehrávali). S předlohou se však nesešli, protože Peřinová napsala variaci s kadencemi na téma pohádky, nikoli příběh známé pohádky. Proto bylo třeba daleko zřetelněji vyříkat slovní humor, prodat poetické nápovědi a rozehrát gagové situace. Podařilo se představení dozkoušet ve stylu předlohy, uzraje Popelka do dokonalého představení.

Šťastně se rozvinulo představení Benátčanky: jeden hrdina a režisér představení zároveň se představil jako komentátor a mravnostní cenzor představení v jedné osobě. Tenhle nápad ovšem nevydržel dlouho a tah představení i výkony dalších herců zdaleka nenavazovaly na lehkost a vtipnost vstupního nápadu. Příliš mnoho důrazu na realnost situací zatěžovalo inscenaci přes míru předlohy. Cenu diváka získal žlutický soubor pro režiséra a herce Jaromíra Břehového.

Kus cesty urazil na cestě k úspěchu také Scapin. Chytil se naopak až na konci představení. Moliérova (dle vypůjčených vzorů) kombinace zcela nepravděpodobných náhod je divadelně velmi vděčná, ale není to životní pravda. Figury s dvojí tvář - jednou pro sebe a druhou pro svět - jsou vděčnou příležitostí pro herce, ale nezakládají psychologicko-realistickou akci. Jen představitelé obou otců se vyhnutí těmto úskalím a teprve závěrečné sekvence hry se proměnily vcelku do stylově přiměřené, komediantsky podané a prodané divadelní podívané. Ocenění získali pro radnický soubor za herecké výkony Vojtěch Filip a Milan Kroc. Druhý z nich také za dramaturgii inscenace.

Tři mladé herečky si vybraly Novákovu dramatické vyprávění (s loutkou) O Palečkovi a sklídily s ním vřelý ohlas. Ačkoli držely až příliš vlastní fantazii na uzdě a nechaly se vést předlohou, projevíly vkus a připravenost hodnou ocenění. Cenu poroty získaly pro Horní Slavkov Jana Brautigamová, Petra Grandnerová a Irena Vaňková (z DS Úsměv) za kultivovaný kolektivní projev.

Nejšťastněji a nejúspěšněji si vedl soubor horšovskotýnský. Až na nadbytečnou pietu k textu trochu mnohaslovnému, která mu ztížila rozjezd, provedl Benedettiho Třicet vteřin lásky s nasazením, s vtipem a dokonalou souhrou. Bylo jí zapotřebí, aby tento vlastně banální příběh malého rodinného skandálu s nečekanými komplikacemi a protichůdnými rodinnými iniciativami zazářil ve svém vlastním smyslu: jako odhalení vztahů a charakterů ve vtipné a lehké nadsázce. Za herecké výkony získali cenu Vlasta Langrová a Jan Langál, za režii Václav Kuneš. Celý soubor je nominován na Krakonošův divadelní podzim 1995. Bude ukázkou žánru konverzační komedie.

Přehlídka byla za všechna školení a názorně ukázala, co znamená pro inscenaci pozorné čtení a uchopení žánru a stylu předlohy, protože především ten hrajeme (nikoli pouze příběh a děj), má-li být představení opravdu divadlem.

jh

DIVADELNÍ BRUŠPERK '95

V srdci Laška, městečku Brušperku, rodišti spisovatele Vojtěcha Martínka, proběhl ve dnech 9. a 10. června t.r. III. ročník amatérského divadla. V rámci ní uspořádalo Divadelní centrum Podbeskydí - Sdružení ochotnických a loutkářských souborů Moravy a Slezska se sídlem ve Frýdku - Místku II. ročník krajevo divadelního festivalu amatérských činoherních souborů dospělých hrajících pro děti. Současně zde proběhla přehlídka venkovských divadelních souborů.

Festivalu se zúčastnily soubory s těmito inscenacemi:
- DS Svítání Hodoňovice (okr. Frýdek-Místek) se hrou Čertovy zlaté vlasy;
- DS Štěk Hranice (okr. Přerov) se hrou Houpací pohádka;
- DS DK Třinec (okr. Karviná) se hrou Jak se čert ženil;
- DS Studio Šumperk se hrou O Honzovi a víle Verunce.

Všechna představení se konala v dokonale vybaveném divadelním sále Zák. školy Vojt. Martínka s kapacitou přes 300 míst, který byl při všech představeních určený pro děti zcela naplněn. Lze si tedy představit intenzitu, divácké reakce v těch inscenacích, ve kterých aktivní zapojení publika bylo jejich organickou součástí. Jednotlivá představení byla hodnocena jak porotou

dospělých, tak i stálou dětskou porotou vedenou pedagogickým pracovníkem. Názory této poroty na jednotlivá představení byly pak tlumočeny na rozpravě se souborem a tyto pak poskytly zajímavé inspirativní podněty, důležité pro práci divadelního souboru. V mnoha případech byly potvrzeny závěry poroty dospělých a i celkové hodnocení nejlepší inscenace bylo v obou porotách totožné. Tato dětská porota měla 12 členů a byla složena záměrně ze čtyř věkových stupňů pro možnost zachytit rozdíly vnímání jednotlivých věkových kategorií.

Souběžně probíhala ve stejném místě, ale v jiných časových intervalech, přehlídka venkovských divadelních souborů, na které vystoupily soubory - Svítání Hodoňovice (okr. Frýdek-Místek) se hrou Rybář a jeho žena;

- Kotouč Štramberský (okr. Nový Jičín) se hrou Treperendy;

- J. Honsy Karolinka (okr. Vsetín) se hrou Dům na nebesích.

Účast diváků na těchto představeních byla výrazně slabší s výjimkou představení souboru z Hodoňovic, kdy děti opět naplnily sál do svého maxima.

Paleta soutěžních představení byla doplněna mimosoutěžními vystoupeními loutkového souboru Madlo z Frýdku se hrou Na vandru a dětského souboru Paleček z Hnojníka s autorským pásmem vedoucí tohoto souboru Ptačí povídky, kde byl předveden způsob práce s dětmi I. stupně základní školy při divadelním ztvárňování dramatického textu.

Z uvedených představení porota doporučila na národní přehlídku Popelka v Rakovníku nominovat soubor Studio Šumperk se hrou O Honzovi a víle Verunce a soubor Štěk Hranice se hrou Houpací pohádka zařadit do výběru v 1. pořadí. Na Krakonošův podzim ve Vysokém n. Jiz. byl porotou doporučen soubor J. Honsy z Karolinky se hrou Dům na nebesích k zařazení do výběru v 1. pořadí.

Divadelní Brušperk umožnil více než 100 amatérským divadelníkům vyjádřit svou aktivní účast na jednotlivých představeních svou lásku k amatérskému divadlu, projevující se hlavně v zodpovědném přístupu při ztvárňování postav v jednotlivých inscenacích. Tak mohl divák zhlédnout řadu vynikajících hereckých kresek. Udělení 4 cen za přesvědčivá ztvárnění a 1 ceny za režii bylo logickým důsledkem.

Divadelní Brušperk se konal za maximální spolupráce vedení města s vědomím přínosu této akce v rozvoji místního kulturního života. Nelze opomenout i podíl práce místních spoluorganizátorů, bez jejichž pomoci by se takováto akce velmi těžce organizovala.

Jeden ročník skončil a lze si jen přát, aby příští ročníky Divadelního Brušperka měly ještě širší diváckou odezvu, zejména v kategorii dospělých.

Stanislav Macek

RADNICKÝ DRÁČEK

nazvali pořadatelé Spolek divadelních ochotníků v Radnicích, západočeský oblastní výbor Svazu českých divadelních ochotníků a kulturní středisko ESPRIT v Plzni západočeskou oblastní přehlídku souborů hrajících pro děti. Třetí ročník přehlídky se uskutečnil ve dnech 13. a 14. května 1995 v málodivadelních prostorách Radnické sokolovny. Osm přihlášených inscenací přinutilo vyhlášovatele rozdělit soutěžní představení do dvou termínů a dvou míst.

V prvním místě a termínu v Radnicích se představil soubor Divadla DIALOG Plzeň s inscenací pohádky Zdeňky Horynové MOUDRÁ ŠEVCOVÁ v režii Slávky Trčkové. Představení zaujalo temperamentním herectvím ale režii se nepodařilo překročit jistou dávku didaktičnosti textu a nahodilě používání motivů v jednání dramatických postav dané již samou autorkou.

Divadelní soubor Osvětové besedy z Poběžovic uvedl pokus vlastního autorského zpracování známé pohádky Boženy Němcové zpracovatelem Jiřím Říhou nazvanou POHÁDKA O PERNÍKOVÉ CHALOUPCE. Při absenci Jiřího Pelikána se režie ujala Dana Skleničková. Nutno konstatovat, že zůstalo pouze u pokusu a souboru bylo doporučeno věnovat více péče výběru předloh a hledat v oblasti zkušenějších autorů.

Režisér Činoherního amatérského studia v Plzni Ladislav Synek nastudoval PODIVNÉ PŘÍHODY PAŇA PIMPIÁNA významného českého režiséra Alfreda Radoka a jeho manželky Marie Tesařové. Text napsaný před několika desítkami let na politickou situaci totalitního státu se v dnešní době poněkud míjí účinkem. Problém inscenace plzeňských spočívá v přílišné dobrosrdečnosti hlavního usurpátora, kouzelníka Fyřinka, a tím se posouvá inscenace mimo záměr autorů.

Závěr přehlídky, stejně jako hlavní cena, patřil kolektivu MINIDIV z Ostrova, který zpracoval PIRÁTSKOU POHÁDKU na motivy V. Farové. Tříčlenný kolektiv Irena Konývková, Libor Vělička a Pavel Žemlička - se pustil cestou naplnění příběhu v kolektivních etudách s výraznou spoluprací dětského diváka.

Druhá část přehlídky se uskutečnil v rámci Žlutického divadelního léta v červnu a nemohu tedy v současné době sdělit nominaci či návrh do výběru na Rakovníckou POPELKU 1995. Ke škodě západočeské soutěže možno připsat skutečnost, že svoji účast v průběhu příprav odřekli soubory JEZÍRKU Plzeň a Divadelní klub v Kraslicích. Mým přáním je, aby druhá - žlutická část - měla vyšší uměleckou úroveň. Zůstane to jen přáním?

Vlastimil Ondráček

DOSPĚLÍ DĚTEM V NOVÉM BORU

Stálá divadelní scéna v Novém Boru a SČDO uspořádali ve dnech 26. - 28. května oblastní přehlídku divadelních souborů hrajících pro děti. Výběr inscenací pro tuto přehlídku byl prováděn z devíti okresů severních a východních Čech a do Nového Boru bylo pozváno 5 souborů. DS Hraničář Rumburk sehrál pohádku G. Schultze *Čertovy zlaté vlasy*, Mladá scéna z Ústí n. L. uvedla pohádku *O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku* v dramatinizaci Fr. Molíka, domácí soubor Hrubín realizoval *Poštáckou pohádku* Karla Čapka, Divadelní klub Jirásek z České Lípy inscenoval *Vodníka Mařenku* autorské dvojice St. Oubram a VI. Novák a Divadelní spolek K. Čapek Děčín přivezl pohádkovou hru manželů Bařinkových *Pohádka z Honzovy Lhoty*. Inscenace měly poměrně slušnou úroveň i když poetika inscenátorů byla značně rozličná od tradičního pojetí po modernu a od prostých a skromných, ale čistých postupů (N. Bor) až po bohatost technických efektů, včetně principů černého divadla (Ústí). Kladem byla účast velkého počtu mladých lidí mezi protagonisty, velmi dobrá návštěvnost všech představení (průměr 190) a možnost všech souborů shlédnout inscenace svých kolegů.

J. D.

Přehlídka v Novém Boru se uskutečnila již po třinácté. Přestože je třináctka často považována za číslo nešťastné, letošní přehlídka se vydařila. Počet hrajících souborů se od loňského ročníku

zvýšil ze tří na pět a celý víkend proběhl v příjemné atmosféře milé sounáležitosti.

V odborné porotě zasedl již tradičně režisér I. Bureš, Za SČDO J. Doležal, nováčkem byl zkušený amatérský herec z Děčína J. Barták.

První pohádku - *Čertovy zlaté vlasy* - jsme měli možnost shlédnout již v pátek, v podání DS Hraničář z Rumburka.

Představení bylo poznamenáno špatným temporytmem. Příliš dlouhá a nedělová úvodní scéna, v níž je dítě v hledišti zavaleno informacemi, je špatným startem celé hry. Tato chyba je sice daná textem, ale je jen a jen na souboru, jak se s ní vypořádá a jakým způsobem se scénářem naloží.

Přehlídky se již tradičně (po jedenácté) zúčastnil DS Mladá scéna z Ústí nad Labem. Představil se s pohádkou *O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku*. Režisér P. Trdla pro děti připravil představení plné efektů, navozující tu pravou pohádkovou atmosféru. V žádném případě však nebyly tyto efekty samoúčelné. Dobře doplňovaly text a podporovaly hereckou akci na jevišti. Inscenace byla svědectvím o dalším pokroku práce tohoto DS. Místní soubor Hrubín si pro malé diváky připravil *Poštáckou pohádku* od Karla Čapka. Jelikož je kladen důraz na jazykovou stránku a vypravěčské umění, nebyla dána šance rozvést jakoukoli hereckou aktivitu a upoutat tak divákovu pozornost.

Vodníka Mařenku přivezl z České Lípy DS Jirásek. Hlavním problémem tohoto souboru byl fakt, že se nemohl rozhodnout, v jaké rovině bude své představení předkládat. Zda jako parodii (pak by jistě uspěl na přehlídkách studentských divadel), nebo jako pohádku pro děti. Kombinace těchto dvou tendencí je zcestná a nejspíše nebyla ani záměrem. Dramaturgický výběr nebyl bohužel taky nejšťastnější.

Přehlídku zakončil DS Čapek z Děčína s *Pohádkou z Honzovy Lhoty*. Text této hry se doslova hemží různými slovními hříčkami a odkazy na lidová pořekadla, které dítě buď nezná, nebo je nedokáže v kontextu představení zařadit a pochopit. Děj se tak stává nepřehledným a zbytečně zdouhavým. Snad v závěru dochází ke zpestření komickým drakem a čarodějem. Ale bohužel ani některé dobré herecké výkony nedokázaly dostatečně představení podpořit.

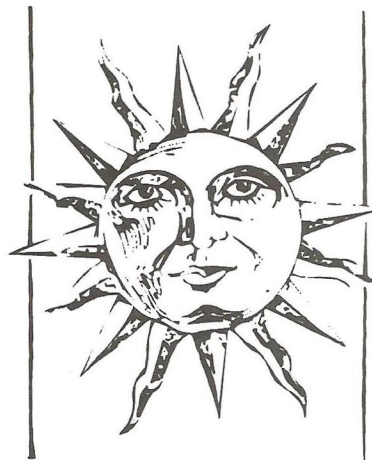
Odborná porota udělila pět ocenění. Ceny za herecký výkon obdrželi: Jaroslava Mrštíková z DS Hraničář z Rumburka, Silvie Šebestová z DS Čapek z Děčína, Vít Herzina z DS Mladá scéna z Ústí n. L. Cenu za režii získal Pavel Trdla z DS Mladá scéna Ústí n. L. Cenu za návrhy a realizaci kostýmů obdržela: Kristina Herzinová z DS Mladá

scéna. Vítězným souborem se stala Mladá scéna z Ústí nad L. V oblasti tvorby pro děti se stává tento soubor již raritou, neboť účastníci národní přehlídky (Popelka-Rakovník) se s ním setkají již po šesté za sebou.

V.H.

BEROUNSKÉ JARO, VČELY, KVĚTINY, MED

Vlak se mnou ujížděl od Prahy k Berounu překrásnou krajinou, v níž se jako nit vine Berounka, sevřená mezi skalními útvary. Knihu, kterou jsem otevřel na pražském nádraží, odkládám uprostřed nedočetné stránky. Mé oči se kochají z té krásy kolem. Je 27. dubna, stromy jsou v plném květu a pro mne neslyšného bzukotu

včel. Z úchvatného pohledu mne vyvádí až nevlídný prostor před berounským nádražím. Stačí však překonat kus cesty a za malým můstkem vstoupit do budovy střední pedagogické školy, vyšlápnout všechny schody, co jich tu je - až k půdě - a je zase dobře. Je to tu, jakoby se sem slétly včely ze všech rozkvetlých stromů, které mi zdobily cestu údolím Berounky. Vskutku, jako v úle.

Prodírám se tím úlem ke křeslu s lístkem, na němž je mé jméno. Usedám na překrásné půdě poblíž nevelkého prostoru, který se pro dnešní večer stává jevištěm. Včely jsou nervózní, něco se bude dít a moc záleží na tom, jak se to vyvede. "Ahoj, ahoj, to je fajn, žes přijel. Je tu taky Milan Schejbal", ozývá se kolem. Jasně, vždyť se skoro všichni známe... z Hronova, z Rakovníka, z Libice a kdoví ještě odkud.

Napětí vyvrcholilo. Tma a do ní světla reflektorů. Celý úl si drží palce. Jeden roj za druhým vkrouží do magického prostoru před mými zraky, aby každý jeden předvedl výsledek svého usilování. A tak sleduji pohádku *O Budulínkovi* (s fajn nápadem, jen ne zcela využitým), *Krkonošskou pohádku* (ach ten Trautenberg, ach ta televize!), pohádku *Čarodějův učeň* (těch kouzel a slov!), pohádku *O dvanácti měsíčkách* (Holena, ta jim dala), scénickou kompozici *Obrazy* (příteli Uhláři by bylo Blaho), moralitu *Jak se musí na krále* (trocha válečného štvání, ale hlavně hodně vdavekchtivých včel), roztančený plakát *Hra s jablkem* (s přímočarostí, která snad i rodiče trkne), pohádku *O rybáři a jeho ženě* (s výbornými hráči, co se jim nepodařilo rozlousknout oříšek vlastních kombinací) a nakonec veselý pohádkový horor *Perníková chaloupka* (výborně načatý, dobře pokračující, na škodu nedotažený do finále). Mezitím písničky, hra s předmětem a la Brůček, hra na klasickou kytaru, ba dokonce na opravdové dudy. Včeličky jsou víc než pilné. Dnešní večer složily maturitu na půdě, alespoň věřím, že jim ono absolutorium bude přiznáno, i když šéfvčelař Roman Musil se trochu mračí. Možná se jim na jevišti všechno nepovedlo tak, jak mělo. Jedno se však povedlo vrchovatě, totiž dovést ty celé roje k čínorodé tvořivosti. Ostatně, na jejich budoucí role nečekají divadelní prkna, nýbrž květy k opylení. Myslím, že může být včelař spokojený. Až se jeho včelstvo rozlétne po stromech v kraji, bude dozajista hojnější úroda chutného ovoce. A nejlepší na tom všem je, že příští rok bude jaro zas a berounskému včelaři zase ulítnou včely. Kéž je mu sladký tenhle med.

Milan Strotzer

BRNĚNSKÉ BRNKÁNÍ PODRUHÉ

"Ó, stole náš, ó, stole náš..." - to byl začátek písně - hymny II. brněnského Brnkání, nesoutěžní přehlídky dětských divadelních souborů všech typů a ze všech končin, do nichž se doneslo a v nichž bylo vyslyšeno pozvání Petry Rychecké a Tomáše Doležala, hlavních hybatelů Brnkání.

K společnému stolu se ve dnech 1. - 4.6.95 dostavilo do Centra volného času v Brně - Lužánkách 8 dětských i postdětských divadelních kolektivů z Brna a blízkého okolí a 2 soubory z republikového daleka, Hudradlo z jihočeské Zlivi a Hlína z Ústí nad Labem, celkem asi na jedenáct desítek divadelních duší.

Společným pojivem letošního Brnkání byl stůl a krmě. Stůl, u něhož se schází divadelní rodina. Krmě, kterou si tato divadelní rodina navaří k potěše své i svých blízkých. Tyto atributy propustovaly II. Brnkání od jeho zahájení přehlídkovou hymnou až po zakončení, kdy soubory mohly získat za vlastní originální recept na dobré představení výtvarné pojednané zhodnocení jejich uměleckého snažení. A tak si soubory na paměť účasti na přehlídce a jako výraz toho, jak byla jejich vystoupení viděna kamarády, odvážely účastníky Brnkání vytvořený obraz stolu pokrytého pokrmy, které svým množstvím a skladbou vyjadřovaly názor diváků na jednotlivá představení. Na obrazech se tak objevila různá seskupení pokrmů: dortíky, které vyjadřovaly, že to bylo "mňam", okurky - byla to nakládačka, cibule - dohnali jste nás k slzám, křty - to bylo maso, či hrnce, znamenající výzvu "vařte dál!".

Tentokrát malo Brnkání přiležitost především dětským divadelním kolektivům, které nemají ambice vstupovat do konfrontace na půdě regionálních přehlídek, jejichž snažení o divadelní tvar zatím nedospělo do fáze, která by takovou konfrontaci opravňovala. Na Brnkání také nebyla žádná rada moudrých, která by kritickým okem a slovem reflektovala inscenační výsledky. O jednotlivých představeních se povídalo v dětských diskusních klubech, kde směli dospělí hovořit jen na vyzvání. Brnkání bylo tedy především setkáním. Setkáním potřebným, neboť poskytlo půdu pro uplatnění a zhodnocení práce těch, kterým by se této potřeby jinak nedostalo. Nadto možná zprostředkovalo, alespoň pro některé, impuls k hlubšímu zájmu o práci druhých a snad i chuť vstoupit do konfrontace s těmi, kdo představují kvalitu, která snese ta nejpřísnější kritéria. K tomu mohla dopomoci účast ústecké Hlínky s inscenací Kláry Špičkové Krev andělů aneb Hon (viz. AS 2/95, str. 3) a zlívského Hudradla s inscenací prózy Štěpána Zavřela Létající dědeček, s jejíž odbornou reflexí se ještě na stránkách AS setkáme díky uvedení na Dětské scéně v Ústí nad O.

V neděli 30. dubna 1995 zemřel ve věku nedožitých 66 let herec, režisér, choreograf a pedagog

JAROSLAV VÁGNER

Jeho nejbližší se s ním rozloučili 11. 5. 1995 v malé obřadní síni krematoria v Praze - Strašnicích.

Jaroslav Vágnér po studiu na keramické škole absolvoval v roce 1953 divadelní fakultu AMU obor herectví a po jednorocím angažmá ve Vesnickém divadle se stal členem uměleckého souboru D 34, jehož vedoucí uměleckou osobností byl Emil František Burian. Pod jeho vedením se mladému herci dostalo dostatek příležitostí rozvíjet svůj mnohostranný talent jako herec - např. v roli Mefista v Dykově Krysaři, v roli Lenského v Evženu Oněginovi či v roli rytíře des Griex v Manon Lescaut - jako tanečník - např. v Opeře z pouti, v Lidové suítě - i jako režisér inscenací Lásky, vzdor a smrt. Divadlu D 34, pro Jaroslava Vágněra přejmenovanému na Divadlo E. F. Buriana, zůstal Jaroslav Vágnér věren až téměř do jeho zrušení. Za těchto bezmála třicet let tu odehrál dlouhou řadu rolí - vzpomeňme alespoň na jeho Tiger Browna v Žebrácké opeře, Šaška v Králi Learovi nebo Buffalo Billa v Severu proti Jihu či Věčného žida v Jakobovském a plukovníkovi. Vedle působení v profesionálním divadle si našel čas i na dramaturgickou, režijní a pedagogickou pomoc amatérským divadelním souborům. Dlouhá léta působil v souboru divadelních ochotníků v Praze-Braníku, ale i v několika dalších souborech. Ovoce jeho režijní spolupráce s amatérskými soubory měli možnost naposledy zhlédnout i účastníci Jiráskova Hronova v roce 1991 v inscenaci hry Wolfganga Kohlaase a Rity Zimmerové Čert nikdy nespí aneb Ryba ve čtyřech souboru Tyl z Říčan. J. Vágněra pamatujeme jako spontánního, niterně a v tom nejlepší smyslu slova zaujatého porotce divadelních přehlídek, který se srdcem na dlaní se upřímně dovedl podílet o své dojmy a o své zkušenosti. Jeho pedagogické působení na nejrůznějších vzdělávacích akcích amatérských divadelníků patrně není nikdo pro jeho četnost sto vyčísřit. Připomeňme alespoň jeho systematické působení v roli pedagoga herectví v Lidové konzervatoři někdejšího Středočeského KKS.

Celý svůj talent a celý život věnoval divadlu a divadlo bylo také jeho opravdovým životem.

Milan Strotzer s použitím citací z oznámení Herecké asociace

Brnkání bylo setkáním, o jehož společenskou část se staraly děti z kolektivů, které jsou v Lužánkách doma - uváděly drobnými skeči jednotlivá představení, připravily zahajovací a závěrečný ceremoniál, hrály večerníčky na dobrou noc, vydávaly přehlídkový zpravodaj Brag, staraly se o vedení diskusí a mnoho dalších organizačních záležitostí, o kterých nemají hosté ani potuchy. V pátek a v sobotu dopoledne se konaly dílny pro děti, vedené posluchači JAMU, FF, výtvarníci a dramatickým veteránem Sašou Rychteským.

Díky podpoře Magistrátu města Brna, České spořitelny a brněnské sodovkárně Merito, především pak ale Centru volného času a jeho neúnavným pracovníkům a jejich kamarádům se podařilo připravit a uskutečnit setkání o jehož potřebnosti není pochyb a jehož důležitost oceníme teprve tehdy, když si uvědomíme neblahou podobu dětských aktivit, o které nás zpravují pohotově masmédiá. Škoda, že si rovnocenně nevšímají Brnkání a jemu podobných příkladů, tvořících druhou stranu téže mince.

Milan Strotzer

ZA VERONIKOU MATĚJOVOU

Generace divadelníků z ochoty je ovlivňována řadou osobností, které ve svém vztahu k umění překročily pomyslnou hranici amatérismu a stali se pravými profesionály. Dokonale zvládnutá profese a navíc schopnost své vědomosti a znalosti předat, to jsou ti, co pro nás amatéry, něco znamenali, na které vzpomínáme, a kterých si hluboce vážíme.

Jednou z takových osobností byla i Veronika Štěrbová-Matějová. Kdo ji znal, vzpomene si určitě na její vitální charakter, životní realismus a optimismus. Vidím její drobnou subtilní postavu, jak sedí proti nám a pozorně sleduje naše dýchání, správné otevírání úst, naslovování a doslovování, správnou tvorbu hlásek. Nic nám neodpustí. Nebo jak se společně "moříme" nad rozbořem básně a snažíme se jí dát rytmus, výraz, vztah.

Když Veroniku Matějovou přivedla kdysi krajská metodička pro umělecký přednes Eva Žáčková mezi středočeské recitátory, výsledky na sebe nedaly dlouho čekat. První místa na Wolkrově Prostějově v individuálních výkonech nebyvala od té doby výjimkou. Jeden záček za druhým se střídá v malém domku na úbočí michelského údolí a ten, který vydržel měl zaručeno, že od Veroniky získá nejdříve dobrou profesní znalost, ale i životní zkušenost. Však jich za celou dobu své profesionální kariéry jako rozhlasová režisérka nasbírala spousty.

Rozhlas byl pro Veroniku vlastně prvním a jediným koníčkem. Byl pro ni vším. Nespočetné hodiny frekvencí, odpovědná a trpělivá práce s rozhlasovým redaktorem - spikrem, spoluautorství řady známých rozhlasových relací - za všechny alespoň do dneška běžící "... a léta běží, vážení" - to je malý výčet práce, kterou Veronika rozhlasu věnovala.

Veronika také řadu svých žáků pro rozhlasovou práci získala, včetně mě. Byli jsme proto všichni velmi zarmoucení, když se k nám donesla smutná zpráva o jejím náhlém úmrtí. Ve věku svých 79 let, přestože trápěna nemocí stářím, se však nikdy nepřestala věnovat dalším a dalším adepty uměleckého slova.

Děkujeme ti za všechno, Veroniko!

Jaroslav Kodeš

ČESKOLIPSKÁ PŘEHLÍDKA K ZÁCHRANĚ AMFITEÁTRU

Divadelní klub Jirásek v České Lípě připravuje ve spolupráci s dalšími organizacemi XIX. ročník Českolipského divadelního podzimu tentokrát již na 4. - 10. září 95. V prostoru nedokončeného amfiteátru by se mělo uskutečnit několik zajímavých představení a během týdne poběží divadelní dílna pod vedením slovenského režiséra Vlado Sadíla, jejímž výsledkem bude ucelený dramatický tvar, daný prostorem.

Čekáme na Vaše nabídky - zajímavé tituly do pleneru i zájemce o dílnu. Podrobnější informace získáte u Jany Važanové, DKJ, Jiráskovo divadlo, Panská 219, 470 01 Česká Lípa, tel. 0425/22235 od 8 do 15 hodin, nebo 0425/26705 ve večerních hodinách. P.S. Termín se blíží, jedněte rychle!

KDY
KDE
KDO
CO
O ČEM
JAK?
BYLO

KUKÁTKO DO SVĚTA

DNY EVROPSKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

Rudolstadt, 4. - 7.5.1995

S označením "evropský" se u festivalů pořádaných u nás i v Evropě setkáváme velmi často. Přívlastek dodá akci potřebného lesku a přiláká i zájem místních orgánů a sponzorů.

Festival amatérského divadla v Rudolstadtu (Duryňsko) však toto označení nesl plným právem. Pod záštitou dr. Gerdy Suchardtové, ministryně pro vědu a kulturu vlády spolkové země, jej uspořádaly Svaz německých amatérských divadel a Zemská organizace pro amatérské divadlo, jenž je zároveň regionálním článkem svazu. Kromě domácích souborů se zúčastnily skupiny ze sedmi zemí (Belgie, Nizozemí, Polsko, Bulharsko, Slovensko, Francie, Litva) a na pozvání Svazu pozorovatelé z Francie, České republiky, Nizozemí a Rakouska. Jde tedy o poměrně reprezentativní zastoupení.

Město Rudolstadt slaví letos 330. výročí svého založení, což je jistě dobrým počinem do prvního ročníku festivalu, který se nadále bude konat jako bienále. Cílem pořadatelů je využít čtyř dnů setkání s divadlem ke vzájemnému porozumění a k tomu, aby jeho účastníci osobně zažili vzájemnost. Z divadelního hlediska pak usilují o to, aby vybrané skupiny ukázaly inscenace různých obsahů, stylů a forem současného evropského amatérského divadla. Tyto proklamativní cíle byly v praxi naplňovány nejen divadelními produkcemi (každý soubor hrál jednou), ale také večerními neformálními setkáními, v nichž každý soubor měl ukázat něco ze svého rejstříku, společenským večerem s hudbou a tancem. Dvě stovky lidí se potkávaly v divadle, v nedaleké restauraci a ve dvou hotelech. Tato blízkost je předpokladem, aby se lidé po jednom dnu znali podle vidění a mohli spolu neformálně diskutovat o divadelních i jiných záležitostech. K tomu jim přál svatý Petr slušné počasí a nevelké město, jemuž vévodí rozsáhlý zámek, mohlo v plném lesku předvést ve středu města již renomovaný kabát, za středem města, v křivolakých uličkách trochu jižního typu, kabát ještě šedivý a nezalátaný. Jak to v zahraničí bývá zvykem, idyla nebyla rušena hodnocením či semináři. Konala se pouze jedna veřejná a velmi mírná diskuse.

Pro násince byl velmi vzrušující závěr festivalu. Zúčastnil se jej totiž místopředseda zemské vlády, který hovořil o společenském významu amatérského divadla a předal předsedovi Zemské organizace šek na státní dotaci. Veřejnost tohoto aktu i přítomnost vysokého státního činitele svědčí o tom, že se v této spolkové zemi (podobně jako v celém Německu) amatérské divadlo těší vážnosti. Je to jistě krásný pocit a kéž by jej už brzy zažili také čeští amatéři.

Osou festivalu byla tedy divadelní představení. Celkem bylo uvedeno 12 inscenací, z toho devět zahraničních a tři domácích. Původní dramaturgie festivalu předpokládala, že zahraniční představení budou divadlem nonverbálního typu. Proto také česká strana nabízela brněnské "Svatby" Studia Dům, které nakonec přijaty nebyly. Škoda, určitě by se byly buď v parku, jenž obklopoval Zemské divadlo, nebo na jevišti dobře uplatnily. Původní záměr pořadatelů vyšel tak napůl. Francouzské a litevské představení byly postaveny pouze na slově.

Svým způsobem festival přinesl také srovnání divadla v západních zemích s divadlem v postkomunistických zemích, a to včetně nových německých spolkových zemí. Z tématického hlediska převažuje směrem na východ střetnutí člověka a společnosti, ve smyslu individuum versus společnost, směrem na západ jde spíše o střetnutí individuální. Směrem na západ přibývá výpravnosti, scénické bohatosti, směrem na východ se setkáváme spíše s chudým divadlem. U polského i slovenského divadla lze hovořit o mnohovýznamovosti jednotlivých scén, jenž programově

počítají s divákovou fantazií. Zajímavé je rovněž věkové srovnání. Např. v polském, litevském a slovenském souboru byli divadelníci s šedými vlasy, zatímco v západních proveniencích byl výjimkou nizozemský soubor s třicátníky. Ostatní byli do dvaceti a málo přes dvacet. Z hlediska druhového byly na festivalu uvedeny dvě snové férie pracující s prostředky pohybového a výtvarného divadla (Slovensko, Polsko), jedna pohádka pro děti (Ptačí hlava, autor Albert Wendt v provedení dětského a mládežnického divadla Die Schotte z Erfurtu), dvě adaptace románových předloh ("Bílý parník" Č. Ajmatova belgického souboru Agota a "My děti ze stanice ZOO" Petera Märthesheimera a Pea Frölichové podle zprávy Christiane F domácího souboru theater-spielladen z Rudolstadtu), jedna pantomimická groteska (Adam a Eva bulharského souboru Min-Theater z Gabrova), dvě klasické hry (úprava Shakespearova "Zkrocení zlé ženy" souboru Teater 77 z Bredy v Nizozemí a "La double Inconstance", autor Marivaux, La Cerkle Moliere z franc. Nice), jedno domácí divadlo poezie ("Představy, které ještě znám", divadla Stiller Wahnsinn z Lübecku), seniorské divadlo (Archa Noemova aneb nový dům v provedení divadla Spätlese z Frankfurtu n. O.). Litevská inscenace je žánrovým obrázkem z vesnice s písní a tanci, závěrečné představení belgické Agory (tj. druhé představení souboru) "Němé moře" je převzatým představením profesionálního divadla, kde základním inscenačním prostředkem jsou barvy, avšak jinak jde o klasické herecké divadlo.

Asi nemá smysl popisovat všechny inscenace. Některé byly ostatně velmi nudné a diváci houfně odcházeli. Týkalo se to Francouzů, Litevců, zklamalo i domácí představení. Byť přináší společensky naléhavé téma, totiž citovou a sociální vyprahlost současné mládeže, která hledá lék v drogách, bylo postaveno především na zvukovém plánu a spíše by se uplatnilo jako rozhlasová hra. Slovenskou Karavanu, soubor Disk viděli naši diváci na loňském Jiráskově Hronově. Chci se tedy zmínit o těch zajímavých nebo alespoň něčím podnětných. Laskavý čtenář promine, neboť jde o můj čistě subjektivní výběr. S jednou výjimkou, nemohu neminout podle diváckého ohlasu, nejpříznivěji přijaté představení.

Právě v tomto bodě se však patrně s publikem neshodnu. "Adam a Eva" bulharského Mim-theatru se tvářilo jako vážné téma - nová verze stvoření světa - a autoři ji označili za grotesku. Novost příběhu spočívala v tom, že Adama stvořil Bůh, Evu dábel. Oba zplodí černé a bílé dítě a podaří se jim sbratřit oba tábory, takže se v závěru za zvuků Ódy na radost čerti a andělé objímají. Zejména v tématice i výtvarném složení lze představení označit za kých plný nevkusů. S překvapením jsem při večerní improvizaci sledovala pantomimickou vybavenost souboru, klobouk dolů, avšak představení jí bylo nepoznámáno.

Polská "Odvracená strana měsíce" Teatr prawiwy, Biela. Tanečně a pantomimicky ztvárněná férie o životě, lásce, mlčení, zoufalství, čekání a očekávání, pracující také s prvky výtvarného divadla. Dramaticky oblohu tvořilo setkání lidí u stolu; odcházeli, vraceli se a venku prožívali svá osobní dramata. Inscenace však neměla čitelnou kompozici, jednotlivé prvky i sekvence byly na sebe vrstveny jakoby velmi náhodně. Škoda, protože soubor má určitě na víc.

"Představy, které ještě znám" - scénická koláž z veršů a prózy Brechta, Charmse, Kazakova mladého souboru z Lübecku, přinesla sice scénicky chudé divadlo, avšak bohaté na nápady - od scénického rozehrání některých scén, gestické ztvárnění veršů, sborovou recitaci, sólové výstupy, hlasové kouzlení, hraní si se slovy a s ústředním tématem "tiché šilenství v nás". Chyběl čitelný rámec, který by jednotlivé prostředky opravňoval. Koláž měla také např. pět konců.

"Němé moře" belgické Agory přivádá na scéně pět postav a moře, jemuž nikdo nechce naslouchat, neboť každý si přináší svůj problém, své téma. Každý moře považuje za své. Avšak komu patří skutečně? Komu vůbec patří příroda? Každá postava má svou barvu, barvy se slévají, vznikají fantastické kompozice. Poněkud přímočaré vyjádření myšlenky o lidské sounáležitosti a sepětí s přírodou, která není němá.

Mým vrcholem festivalu byla nizozemská adaptace Shakespeara nazvaná "Čarodějnice". Ze Zkrocení zlé ženy inscenátoři vybrali pouze motiv milostného střetu muže a ženy - Kateřiny a Petruchia. Na jednoduché scéně - v pozadí kovová konstrukce, na níž herci stojí, šplhají po ní, skáčí z ní a po stranách tři dřevěné trojsedačky - jsou tři Kateřiny a tři Petruchiové. Jednotlivé páry hrají spolu, proti sobě, ženy proti mužům, některé sekvence konfliktu rozehrávají postupně všechny tři páry. Tím konflikt dostává mnoho podob. Je neustále varírován také tím, že jednotlivé páry jsou odštěněny. Divák nemá čas vydechnout, neboť jeden konflikt končí a už doutná malý ohýnek nového souboje. Konflikt neustále vzniká, roste, kulminuje a znovu vzniká. Nevadí, že nerozumím slovům, vím přesně o co jde. Slovní hádka je střídána fyzickými střetnutími, vidím díky kostýmování Kateřiny (krátký, spíše cvičebný úbor) i svalové napětí. Šlo jednoznačně o nejzajímavější představení celého festivalu. Lze jen doufat, že se podaří, aby soubor hrál na některé z národních přehlídek v r. 1996 u nás.

Nevím, zda je to z mého popisu patrné, ale Dny evropského amatérského divadla se vydařily. Škoda, že se u nás nenajde sponzor či někdo jiný, kdo by konání podobné akce umožnil. Českému amatérskému divadlu bych to ze srdce přála.

Lenka Lázniovská

JAKÁ JE NÁVRATNOST PENĚZ, KTERÉ JSOU DIVADLŮM DÁVÁNY?

- byla základní otázka motivující ekonomicko - sociologický průzkum, který realizovala Marketingová laboratoř Ostrava v předchozích měsících ve Státním divadle Ostrava a olomouckém Moravském divadle. Výzkumný projekt zadaný Divadelním ústavem (v zastoupení odboru umění MK ČR a odbory kultury městských

úřadů v Ostravě a Olomouci) měl název MULTIPLIKAČNÍ EFEKTY DOTACÍ DO DIVADEL a s jeho výsledky byla odborná veřejnost a novináři seznámeni na tiskové besedě, kterou realizátoři projektu uspořádali 6. března t.r. v Divadelním ústavu v Praze.

Co jsou to ony multiplikační efekty? - V běžném hodnocení výdajů na kulturu je zcela opomíjen prostý fakt, že uživatelé kulturních služeb - v našem případě návštěvníci divadel - kromě výdajů za vstupné mají i výdaje další: např. za jízdné, občerstvení v divadelním bufetu, účast u kadeřníka, za nové šaty atp. Dochází tedy k multiplikačnímu (tj. několikanásobnému) efektu prvotního výdaje diváka a uvážíme-li, že i divadla sama prostřednictvím rozličných zakázek iniciují příjmy firem, které tyto zakázky plní, je zřejmé, že přínos výdajů na kulturu může být posuzován nejen v "nehmotné" a nekvantifikovatelné rovině hodnot duchovních, ale též v kvantifikovatelné sféře hodnot hmotných. - Ne, že by vyčíslitelné hodnoty byly podstatnější než ony hodnoty - řečneme - ideální. Ovšem v době, kdy jsou všechny hodnoty relativizovány a odkazovány k samoregulačním mechanismům trhu a kdy se často právě okolo financování divadel objevují pochybnosti, zda je zájem o návštěvu divadel adekvátní výši příspěvků zabezpečujících jejich činnost, právě v takové době může být ekonomická argumentace často přesvědčivější než diskurs vedený v kulturologických, sociálních či estetických pojmech a kategoriích.

Při výzkumu byly analyzovány statistické a ekonomické informace o obou divadlech coby výrobních jednotkách a dále byla provedena korespondenční anketa mezi jejich abonenty (odpovědělo celkem 462 osob). Po dosti složitých procedurách, jež jsou podrobně popsány v téměř stostránkové studii, kterou byl výzkumný úkol uzavřen a kterou v současné době mají k dispozici zadavatelé úkolu, dospěl tým odborníků k závěru, že pokud návštěvník divadelního představení vydá určitou částku za vstupné, pak přibližně dvojnásobek této částky použije pro "přímé" vedlejší výdaje (2,10x) a další dvojnásobek (2,20x) na doprovodné "nepřímé" externí výdaje. Pod "přímými" vedlejšími výdaji jsou míněny výdaje za cestu, za kadeřníka, kosmetiku, hlídání dětí, za občerstvení, zakoupení programu atp., za "nepřímými" se skrývají výdaje za ošacení, obuv, doplňky, bižuterii atd.

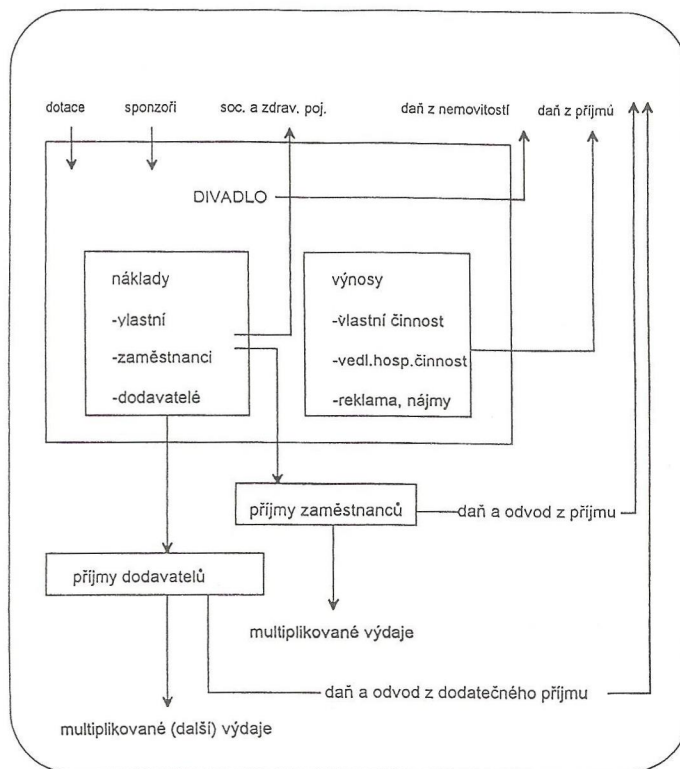
Dále pak byly propočteny efekty vyplývající z faktů, že divadlo: - poskytuje platby, které jsou firmám, jimž jsou určeny, zdaňovány a vynakládány na další výdaje; - samo platí daně a odevzdává odvody do veřejných rozpočtů; - zaměstnává pracovníky, kteří rovněž platí daně a své příjmy vynakládají na spotřebu. - A výsledek? - U obou divadel převyšují multiplikační efekty zhruba 1,4 krát subvence, což - zjednodušeně řečeno - znamená, že každá koruna, která jde z rozpočtu města do divadla, je zpětnými odvody opět vrácena a zhodnocena o dalších 40 haléřů.

Tato základní zjištění byla doplněna o některé další dílčí, nicméně z hlediska divadelního managementu zajímavé poznatky. Např. analýza odpovědí na otázku, podle čeho se návštěvníci rozhodují k návštěvě představení, vedla k následnému, dle významu seřazenému, žebříčku kritérií: žánr, autor, obsah, herecké obsazení, předchozí znalost, sólisté... Otázka, co abonent od divadelního představení očekává, ukázala tuto škálu: umělecký zážitek, zábavu, uklidnění, dostat se mezi lidi, dovědět se něco nového, zbavit se špatné nálady, najít postavy blízké názory, osudem... Za průměrnou cenu jedné vstupenky pokládají abonenti ostravského divadla 40,- Kč za operu, 30,- Kč za činohru, 35,- Kč za operetu, 34,- Kč za balet, 36,- Kč za muzikál a 29,- Kč za pantomimu... Za vynikající, výjimečné představení (např. vystoupení Petra Dvorského) by bylo 11 % ostravských a 13 % olomouckých diváků ochotno zaplatit 300,- Kč či více, 31 % ostravských a 24 % olomouckých diváků 150 - 300,- Kč, kdežto zbývající většina by zaplatila pouze částky menší.

Bližší informace o výzkumu lze získat v Divadelním ústavu v Praze nebo v marketingové laboratoři v Ostravě (Bohumínská 61, PSČ: 710 00, tel.: 069/6233 120).

Bronislav Pražan

Finanční toky při analýze multiplikačních efektů

KRYOLAN

Professionelle Theaterkosmetik

profesionální líčidla pro divadlo, film, televizi, video a fotografii

řada Kryolan - divadelní a filmová kosmetika: líčidla různých druhů, oční stíny, rtěnky, růže na tváře, spreje a pudry v mnoha odstínech a baleních; umělá krev; potřeby k líčení - odličovač, štětky, houbičky, vousy, řasy, lepidla a odstraňovače; umělé části obličejů a hmoty na jejich výrobu.

řada Vistique Professional - studiová kosmetika: pro náročný současný filmový, televizní, video a foto makeup, vhodná též pro běžné líčení; vyhovuje moderním požadavkům na líčení zachovávající strukturu pleti.

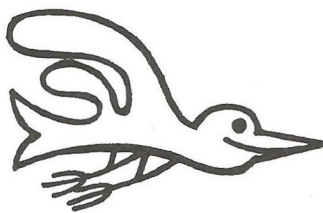
řada Dermacolor Camouflage System - krycí kosmetika: pro opravu a barevné krytí vad pleti (vrozených či získaných, přechodných či trvalých, mechanických či pigmentových) - vysoká kvalita, bez alergických reakcí.

řada Funny Face - dětská kosmetika: pro líčení v pestrých a týpovitých odstínech, vhodné pro karnevaly, maskarní bály, masopusty, besídky atd., zdrav. nezávadné, bez alergických reakcí, vypratelné, snadno smývatelné.

Informace, objednávky, prodej:

LM Fashion Cosmetics, s.r.o.
Sokolovská 40, 186 00 Praha 8
tel./fax.: (02) 231 79 05

ZPRÁVIČKY

• **Vamberk** (5000 obyv., okres Rychnov nad Kněžnou): Dne 18. 10. 1885 se konala první valná hromada Spolku divadelních ochotníků Zdobničan, který ve Vamberku v následujících letech působil. Na jeho činnost navázal svou registrací 28. 11. 1994 Divadelní spolek Zdobničan Vamberk. Jeho cílem je rozvíjení kulturních aktivit obce, vytváření divadelních inscenací pro děti, mládež a dospělé, pořádání divadelních přehlídek, putí, výstav, vydávání informačních a jiných tiskovin atd. Hospodaření spolku je založeno na samofinancování, zdrojem příjmů jsou členské příspěvky, výtěžky akcí, dary apod. První představení se uskutečnilo 26. 12. 1994. (Zpravodaj města Vamberka, č. 2, 1995)

• **Hrádek nad Nisou** (7000 obyv., okres Liberec): Na r. 1995 připadá v Hrádku nad Nisou několik významných výročí. Nejdůležitějším je 735 let od založení města, dále uplyne 70 let od založení české školy a 50 let od vzniku amatérského divadelního souboru Vojan. (Liberecký den, 30.1.1995)

• **Prachatice** (12 tis. obyv.): V Prachaticích připravili na závěr března 1995 již 23. ročník přehlídky divadelních souborů Štít města Prachatic s účastí jihočeských amatérských souborů. Přehlídka není postupová, akce je výrazem tradiční podpory amatérského divadla, které má právě v šumavském regionu silné kořeny. (ZN noviny, 21.3.1995)

• **Praha**: V roce 1994 vzniklo v Praze Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež (Společenství DDD). Jeho práce směřuje k pedagogům a rodičům, uznávají divadlo za jeden z prostředků kultivace dětí i k organizátorům kulturního života, kteří v místech své působnosti chtějí z dětí a mládeže vychovávat budoucího dospělého diváka. Společenství se obrací i k teoretikům, které problematika vztahu dětí k divadlu zajímá a chce spolupracovat také s novináři se zájmem tuto oblast reflektovat. Vychází ze situace, že doposud je kontakt dětí a mládeže s divadlem převážně jednorázový, nesystematický a nabídka místně omezená, hájící spíše zájmy divadelníků, a to pokud jde o činnost různých sdružení, tak i v případě přehlídek. Společenství vydává Čtvrtletník, který obsahuje informace o tom, kde se hraje pro děti, doporučuje vhodné inscenace, uvádí recenze představení atd. Čtvrtletník DDD si lze objednat na adrese: Dobré divadlo dětem, Chopinova 2, 120 00 Praha 2, tel. 02/627 41 03. (Učitelské listy, č. 7. 1995)

• **Jaroměř** (13 tis. obyv., okres Náchod): Pořadatelé připravili na 25. 2. 1995 v Jaroměři 13. ročník

loutkářské přehlídky Boučkova Jaroměř. Do programu byla zařazena tradiční výtvarná soutěž pro žáky základních škol Namalujte pohádku. (Náš čas, č. 5, 1995)

• **Nová Role** (5000 obyv., okres Karlovy Vary): Dne 13. 1. 1995 vzniklo v Nové Roli K-divadlo s 15 členy. Po 20 letech tak bylo obnoveno zdejší ochotnické divadlo. (Novorostský zpravodaj, č. 2. 1995)

• **Karlovy Vary** (58 tis. obyv.): Podle informace z února 1995 vstupuje Karlovarské Divadlo V. Nezvala do své jubilejní 50. sezóny s mnoha problémy - bez uzavřené historické budovy, vyhořelé ubytovny, s torzem souboru a s nevyjasněnou situací kolem prodloužení pronájmu komorní scény Motýl, kde provizorně hraje. Scéna je v objektu městské polikliniky, který čeká privatizace. V souboru zůstal herec M. Strich, závěrem r. 1994 pověřený vedením divadla a 3 herečky. Po vyhoření herecké ubytovny vznikly potíže s ubytováním herců, kterými by měl být doplněn soubor na 6 žen a 7-8 mužů. Divadlo se rozhodlo převzít jakýsi patronát nad několika Karlovarskými kvalitními amatérskými a poloprofesionálními soubory. Od města chce získat za symbolický pronájem sál Kapsa, kde by tyto soubory mohly zkoušet a vystupovat. Nejlepší z jejich členů by pak divadlo obsazovalo do menších rolí ve svých představeních. Mělo by jít o dlouhodobou a oboustranně prospěšnou spolupráci, která již s prvními výsledky započala. Původní záměr vedení města sloučit divadlo s místním kulturním centrem Amethyst se neuskutečnil, divadlo chce s Amethystem spolupracovat a koordinovat akce divadelního charakteru. Zároveň připravuje dohodu s Karlovarským symfonickým orchestrem, která se bude týkat např. využívání jeho sálu v objektu Lázně III pro různé pořady. (ZN noviny, 18.2.1995)

• **Železný Brod** (7000 obyv., okres Jablonec nad Nisou): Železnobrodské divadelní hry přerostly hranici okresu a v jejich statutu se objevil podtitul "oblastní postupová přehlídka amatérských divadelních souborů Jizerské oblasti Svazu českých divadelních ochotníků". Její 34. ročník se uskutečnil ve dnech 10. - 12. 2. 1995. Vítězové postoupili do krajského kola v Děčíně. V průběhu přehlídky, kterou sledovali i profesionální divadelníci, bylo vzpomenu i místního divadelního souboru Tyl, který byl založen před 135 lety a po několikaleté stagnaci opět obnovil činnost. (Ústecký deník, 13.2.1995)

• **Cheb** (32 tis. obyv.): Osmý ročník festivalu Divadlo jednoho herce se uskutečnil ve dnech 8. - 10. 9. 1995 v Chebu. Možnost prezentace tu

dostanou profesionálové, posluchači uměleckých škol i amatéři, a to v zánech od činohry přes hudební divadlo až k pantomimě. (Mladá fronta Dnes, 28.2.1995)

• **Chrudim** (24. tis. obyv.): Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi nabízí v r. 1995 tyto expozice: Česká historická loutka jako výtvarný projev (ze soukromé sbírky prof. M. Knížíka, rektora pražské AVU), Tradiční české loutkové divadlo (exponáty spojené s činností kočovných lidových marionetářů, Vojtěch Cinybulk (scénická i volná tvorba předního českého loutkářského výtvarníka 50. a 60. let), Rodinné loutkové divadlo (výběr sériově vyráběných loutek od konce 19. stol. do 30. let), Zahraniční loutky ze sbírkového fondu muzea (stálá expozice nejzajímavějších materiálů z Evropy, Asie, Afriky a Ameriky), Luminiscenční divadlo (stálá expozice z tvorby "otce" luminiscenčního divadla arch. F. Tvrdka), Povídkám dřevěnou pohádku... (výstava loutek řezbáře J. Koloděje). Uvedené expozice jsou umístěny v 1. a 2. patře muzea, k nimž vedou velmi příkré schody. Vedení muzea se proto rozhodlo instalovat v přízemí expozici Bez bariér, která představuje základní průřez dějinami loutkářství u nás, s upozorněním na původ loutek a některá specifika loutkářství ve světě. Tato výstava bude snadno přístupná i návštěvníkům muzea se sníženou pohyblivostí. (Loutkář, č. 2, 1995)

• **Rýmařov** (9000 obyv., okres Bruntál): V r. 1995 oslavuje divadelní ochotnický spolek Mahen v Rýmařově 50. výročí svého založení. Při jeho vzniku tvořili členskou základnu lidé, kteří přicházeli v r. 1945 osídlovat pohraničí. První představení - Maryša bratří Mrštíků - se uskutečnilo již 27.10.1945. Za dobu své existence nastudoval soubor Mahen 97 premiér a sehrál 231 představení. (Rýmařovské noviny, č. 2. 1995)

• **Chlum u Třeboně** (okres Jindřichův Hradec): Podle informace z února 1995 obnovili zájemci o amatérské loutkové divadlo v Chlumu u Třeboně činnost tamního loutkářského souboru Sklčko. (Hejtman, č. 2, 1995)

• **Kamenice nad Lipou** (4400 obyv. okres Pelhřimov): Správa kulturních zařízení v Kamenici nad Lipou na Pelhřimovsku připravila na duben a květen 1995 Divadelní festival s účastí amatérských souborů z regionu. (Listy Pelhřimovska, 2.2.1995)

• **Bechyně** (6000 obyv., okr. Tábor): Kulturní dům v Bechyni připravil na jaro 1995 několik tradičních akcí pro

dětské divadelníky, recitátory a loutkáře: na dny 7. - 9. 4. jihočeskou přehlídku Jaro I. pro divadelní, loutkářské a recitační soubory a na dny 21. a 22. 4. soutěž sólových recitátorů a Literárně-dramatickou soutěž Jaro II. Při organizaci obou akcí přispělo MK ČR, ministerstvo školství, OkÚ Tábor a Jihočeské centrum pro vzdělávání pedagogů, odbornou garanci zajistilo pracoviště IPOS-ARTAMA a Sdružení pro tvorbu dramatu. Československé listy, 3.2.1995)

• **Rokytnice nad Jizerou** (3500 obyv., okres Semily): V r. 1995 oslavuje divadelní kroužek Jirásek z Rokytnice nad Jizerou 50. výročí svého založení. Soubor patří k nejproduktivnějším a nejpěsňnějším amatérským divadlům v Podkrkonoší. (Práce, 22.5.1995) (Pro AS zpracovalo Centrum informací v kultuře při IPOS)

• **Praha - Horní Počernice**: Osvětová beseda připravila na dny 26.5. - 25.6.1995 jubilejní 25. ročník Divadla v přírodě. V přírodním divadle v zahradě ZŠ Svěpravice se uskutečnilo v dopoledních, odpoledních a večerních hodinách bezmála 40 představení. Program festivalu obsahoval 4 inscenace domácích souborů a 7 inscenací souborů z Prahy a Čelákovice.

Str

• **Hronov**: Město Hronov, Památník národního písemnictví v Praze a Národní galerie v Praze uspořádaly v Hronově ve dnech 26.-28.5.1995 sympózium o životě a díle Josefa Čapka. Referáty o něm přednesli významní čeští i zahraniční literární vědci a výtvarní umělci. Dominantou akce byla výstava originálů Josefa Čapka nazvaná Poslední léta Josefa Čapka.

Str

• **Praha - Bohnice**: V posledním květnovém víkendu se uskutečnil 4. ročník divadelního festivalu "Mezi ploty". V prostorách areálu Psychiatrické léčebny v Bohnicích, v tamějším Divadle za plotem a jeho exteriérech vystoupilo půl třetí desítky souborů a interpretů profesionálních i amatérských, a to věhlasných i méně známých. Záměrem festivalu bylo umožnit uměleckou prezentaci i souborům tvořeným handicapovanými herci. Nezanedbatelnou část programu tvořila vystoupení na folkové scéně. Akce byla koncipována tak, aby měla silný integrační dopad. Mohutný zájem divácké veřejnosti podpořil vrchovatou měrou tento koncepční záměr organizátorů.

Str

KVĚTEN -
- ČERVENEC '95

4.-12.8.

65. JIRÁSKŮV HRONOV

- celostátní mezikruhová přehlídka amatérského divadla s účastí zahraničních souborů

22.-27.8.

Dílňa pro mládě amatérské divadelníky, Šumperk

15.-17. a 22.-24.9.

FEMAD LIBICE nad Cidlinou

- festival a dílna divadla pro děti

28.-30.7.

Divadlo v trávě, Bechyně

- přehlídka divadla na louce